

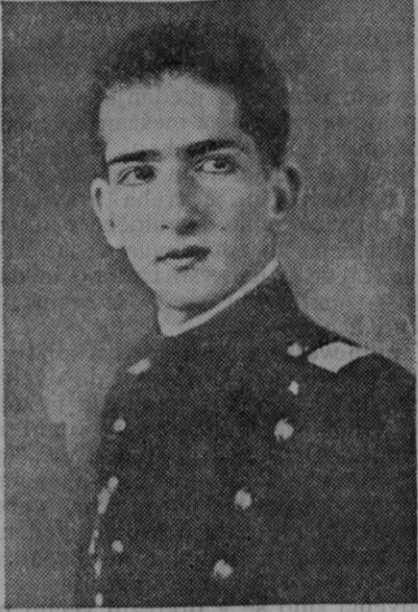
Učiteljski tožariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inostranstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

Rojstni dan našega kralja

blagopokojnega kralja Petra I. Tedaj že se je slovensko učiteljstvo zavedalo, kje ima svojega velikega prijatelja in svojega velikega zaščitnika. Tedaj že je slovensko učiteljstvo vedelo, da more le pravi narodni vladar, kot je bil kralj Peter I., vdati svojemu narodu tako, da narod občuti svobodo in s tem tudi popolno zadovoljstvo in srečo. In tako nam v Jugoslaviji kraljevska hiša Karadjordjevičev daje že tretjega narodnega vladarja v osebi kralja Petra II.

Kakor se ni slovensko učiteljstvo balo, pokazati svoje ljubezni do kralja Petra I. in to v dobi najtežjega avstrijskega suženjstva, tako želi tudi danes s svojim delom ustvarjati med narodom vse one pogoje, ki naj služijo za trden temelj srečni bodočnosti kralja Petra II. in domovine.

Slovensko učiteljstvo se prav dobro zaveda pomembnega zgodovinskega časa v katerem živimo. Zato gleda v svojem mladem vladarju simbol tiste moči in mladeniškega poleta, ki more državo voditi k največji sreči.

Ni slučaj, da prestolnica Slovenije ravno v tem pomembnem zgodovinskem letu odkriva spomenik Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Oddolžiti se hoče nepozabnemu vladarju mučeniku za vsa njegova velika dela in žrtve, ki jih je doprinesel domovini na oltar. Slovensko učiteljstvo se s hvaležnostjo spominja kralja Zedinitelja, ki nikoli ni opustil prilike in vedno o pravem času zastavljal svojo vplivno besedo za narodno učiteljstvo, kajti blagopokojni kralj je visoko cenil učiteljski stan. In prav zato je učiteljstvo v kralju Aleksandru vedno imelo svojega zaščitnika, ki je kazal posebno zanimanje za učiteljevo delo med narodom.

Tako bo leto v srcu Slovenije odkrit spomenik kralju mučeniku na rojstni dan mladega vladarja, na rojstni dan njegovega sina, ki ga je narod sprejel s toliko ljubeznijo in ponosom. Zavedamo se, da je letošnji 6. september dvakrat zgodovinski. Zgodovinski, ker stopamo v leto, ki bo prineslo našemu mladem vladarju polnoletnost. Zgodovinsko pa tudi, ker bomo Slovenci na posebno manifestativni način poklonili svoja srca domu Karadjordjevičev.

Naj živi naš mladi vladar kralj Peter II! Naj živi kraljevski dom Karadjordjevičev!

Posebna sreča se je nasmehnila našemu narodu, ko se je leta 1923. na dan 6. septembra rodil blagopokojnemu kralju Aleksandru I. njegov prvorojenec, sedanjí naš kralj Peter II. Jugoslavija je dobila prestolonaslednika. Komaj pa je prestolonaslednik Peter dopolnil 11 let, ga je kruta usoda oropala blagega očeta, državo pa največjega jugoslovanskega vladarja. Morilčeva krogla je upihnila dragoceno življenje kralja in mladi prestolonaslednik je moral naslediti svojega velikega očeta. Ker pa je bil še mladoleten, je moralo prevzeti kraljevsko oblast kraljevo namestništvo. Mladi kralj se od tega časa marljivo pripravlja, da bo ob svoji polnoletnosti lahko prevzel vse težavne in odgovorne državne posle. Še eno leto nas loči od tega pomembnega zgodovinskega dogodka, ko bodo roke mladega vladarja prijele državno krmilo, in upajmo, da bo državna ladja zaplavala v mirne in varne vode, kar edino bo na srečo vsega naroda.

Slovensko učiteljstvo, ki je vedno kazalo največjo vdanost kraljevske vladarske hiše Karadjordjevičev, tudi ob tem slavnostnem dnevu z vso svojo ljubeznijo spremlja mladega vladarja ter je ponosno na njega, tako ponosno kot je bilo vedno ob najsvetlejših dneh naše zgodovine, ki nam je ustvarila svobodno narodno državo Jugoslavijo.

Pomislimo samo, da je slovensko učiteljstvo poslalo svoje zastopstvo že h kronanju prvega jugoslovanskega vladarja

Vpliv gospodarskih reform na šolo

Preobrazba Evrope je v teku. Povsod se čuti nov duh, se porajajo nove potrebe in vstaja nova miselnost, a uredbe in pota so še stara in življenje mnogih držav je podobno pešcu, ki je zašel. Tako najjasneje vidimo v Franciji, kam jo je pripeljalo neuvaževanje novih činjenic. Zdjaj hiti, trga in odmetava vzore in ideale preteklega doba ter hoče v naglici zajeti sodobnost predvsem v gospodarstvu, socialni zakonodaji, v šolstvu in politiki.

Tudi večina drugih držav se hoče prilagoditi novemu redu, ki je zniknil tako nepričakovano, čeprav že dolgo se pripravljajoč. Težnje nizkih narodovih plasti so vzbuknile elementarno na dan, podirajo stari liberalni red in ustvarjajo novega ki obeta bolj uvaževati elemente osnovnih narodnih plasti.

Tudi v naši državi, pod vplivom zunanjih sil, se odgrinja zavesa v novo dobo. Počasi, ležerno, ker ni notranjih valov, ki bi poglani v tek. Tako poroča posebni poročevalci »Politike« naslednje o nameranih reformah:

»Vlada si je postavila za nalogo, da odpravi vse, kar ni dobro. — V novem gospodarskem režimu se bo spoštoval kapital. Pri upravljanju gospodarstva je treba imeti pred očmi koristi celote. Izključuje se, da bi sloji, ki so na oblasti, izkoriščali sloje, ki nimajo vpliva na oblast. — Država se bo s stroгим nadzorstvom vmešavala v razne panoge industrije in sama usmerjala njeno proizvodnjo v korist delavstva. — Vprašanju pobiranja draginje vlada posveča veliko pozornost. — V vprašanju Narodne banke se bo našla rešitev izven državnega ali zasebnega kapitalističnega stališča. — Ltd. — Na polju socialne zakonodaje se bo pravično rešilo vprašanje najnižjih mezd. Vprašanje odnosa med kapitalom in delom se proučuje. Vlada je sprejela celo vrsto ukrepov, s katerimi se uvaja v državi vedno bolj načrtno narodno gospodarstvo.«

merno bogate plasti, ki je večidel doma v Beogradu, pleše brez skrbi tja v blejske noči. Inozemski opazovalci pri pogledu na to družbo nikakor nima vtisa, da se nahaja v deželi, kjer obstojajo največji prepadi med socialnimi plastmi, kjer obstojajo največje socialne razlike in napetosti. Samo na to je treba misliti, da je povprečni zaslužek Arnavtov v Južni Srbiji le 4 din na dan, medtem ko si imenovana maloštevilna klika grabi na račun skupnosti velikanska premoženja. (Priročil »Slovenec« 22. avg. 1940.)

Ker se pod to vodilno plastjo pripravljata socialna izravnava države, verjetno še ne bomo kmalu dosegli idealne stopnje socialne izravnave. Poleg tega tiči naša država še pod težo tujega kapitalizma, ki ima v vodilni plasti svojega zaščitnika in sodelavca.

Tako ima Francija (»Kmetijski list« 1. 1937.) v naših bankah naloženega kapitala za 1 milijardo dinarjev, Anglija 879 milijonov dinarjev, Cehoslovaška 774 milij., Švica 707, Amerika 538, Italija 490, Avstrija 359, Belgija 229, Madžarska 183, Švedska 107, Holandska 78, Nemčija 54 milijonov dinarjev. — Od 985 industrijskih podjetij in 615 bank se nahaja v rokah ali pod kontrolo inozemskega kapitala 305 ind. podjetij in 24 velebank. Od v Jugoslaviji vpisanega delniškega kapitala v industrijskih podjetjih, 3 milijarde 400 milijonov, je inozemskega kapitala 2 milijardi 315 milijonov.

Dalje: »Mines de Bor« je najbolj dobičkosni rudnik bakra na svetu. Ta rudnik je plačal v najslabšem letu 135 % dividend. Ta denar je za državo izgubljen.

»Trepča Mines Lid« je imela l. 1936. čistega dobička 125 milijonov dinarjev. Delničarji so prejeli po 25 % od vrednosti delnic, ki pa so že za 420 % več vredne, kakor je bila njih kupna cena. ltd.

Vse te gospodarske razmere kažejo, da stoka Jugoslavija še pod bremenom kapitalizma — tujega in domačega. Za socialno izravnavo države bo treba torej dokaj poguma, spretnosti in iskrene volje reformatorjev. V nasprotnem primeru se bodo izpremenile uredbe in kup papirnatih ukrepov, ki bodo samo kulise za izmuzgavanje.

Vzporodno z gospodarskimi reformami se javljajo kot nujne prosvetnošolske reforme. Kakor je vsaka doba dala šoli svoj pečat in ne obratno, je v srednjem veku šola vzgajala ljudi fevdalizma, v novem času je bila nosilka liberalnih pogledov in tudi danes je odraz svoje dobe, to je razumljivo, ker vsak režim napravi iz šole tovarno za svoje cilje in svoja prepričanja ali jo vsaj hoče napraviti.

Spet se francoska šola veže z gospodarskim redom in političnim režimom, ki je zrušil Francijo. Tako je ruska šola boljševidna, italijanska fašistična, nemška socialistična in militarizirana, druge pa iščejo vzore v demokraciji ali pa so zmeda vsega mogočega, pač odmev upravljajočih glav.

Učiteljstvo mora vedno učiti in vzgajati načela vodilne plasti, pa čeprav so v nasprotju z ljudstvom. Tako je idealno učiteljstvo premnogokrat v borbi z vodilno plastjo, vedno v delu za ljudske cilje, za ljudski blagor in njegove ideale ter v nasprotju z vodilno plastjo in družbo.

Tako se z vodilno, to je gospodarsko in politično najmočnejšo plastjo, skladajo tudi prosvetni in šolski cilji in interesi. Zato se javljajo z gospodarskimi reformami skladno tudi novi prosvetni, učni in vzgojni pogledi. To je razumljivo, ker si vsaka vladajoča plast prisvajata oblast v vseh panogah ljudskega življenja.

Ker je naša država v socialni in gospodarski strukturi še zaostala in kakor se na tem področju le polagoma uvajajo nova načela, tako se tudi šola skrbno zapira pred vsako osvežujočo sapico. Radj tega tudi reform izključno prosvetno-šolskega značaja brez gospodarskih reform ne bo mogoče rešiti.

Mesto novih življenjskih in rednih pogledov na družbo in svet, se skuša reformirati šola s povečano moralno vzgojo. Ker pa npravitelost in vera lahko podpreta obstoječi red samo v socialno pravično zgrajeni državi, v socialno neurejeni državi uspeh ne bo zadovoljiv niti ustrezajoči prirodi zadeve. Kjer se bodo ljudje pitali z moralnimi nauki mesto s pravičnim kosom kruha, bodo tudi najidealnejše zasnove doživlele zlom, čeprav velike važnosti moralne in verske vzgoje ni zanikati. Tako morajo prosvetne reforme in idealne zasnove vzgoje počivati na urejenem in pravičnem socialnem občestvu.

V pogledu gospodarske in socialne ureditve smo še v slabem razvoju. Tako ne poskušamo rešiti svojih zadev niti po lastnih načelih niti po tujih dognanjih ter obstane vedno tam, kamor nas pač požene sunek, ki pride s severa, zapada ali vzhoda.

Tako za prosvetno-šolska načela odgovarja vrhnja družbena plast. Ker pa zavisi od vrhnje gospodarske plasti vse gospodarsko življenje v državi, je tudi gmotna stran šole zavisna od vodilne plasti. Ker pa vodilna plast svojega največjega dobička ne vključuje v državni finančni aparat, temveč je finansiranje države predvsem zavisno od srednjih in nižjih plasti ter drugih dohodkov, je finančna stran države šibka, s tem pa tudi za prosveto ne

dospevajo ona sredstva, ki bi sicer bila možna. Zveza med gospodarskimi vodilnimi osebami pa tudi drugače rodi slabe posledice za narodno gospodarstvo, s tem za nižje plasti in gospodarsko občestveno življenje države vobče.

Sliko Jugoslavije je pravilno podal graški dopisnik »Tagespost« g. Hörhager. Na eni strani maloštevilna domača in tuja klika, ki izkorišča vsa bogastva države. Na drugi strani nizko ljudstvo. Vmes razni ukrepi, ki ne sežejo do korena.

Ako hočemo napotiti narod v pravilnem razvoju k višjim narodnim in družbenim ciljem, moramo iskati ciljev in idealov v idealih zastopavljenih in prikrajšanih. Iz prirodne moči naroda je treba ne samo izkoriščati surovo fizično silo, ampak je tudi hraniti in pospeševati narodovo umsko rast.

Socialna izravnava države bo okrepila fizično in umsko silo naroda. Socialna izravnava pa ni samo niz mrtvih ukrepov, ampak novo pojmovanje človeka, njegovih potreb in nalog. S tem smo pa že stopili v novo dobo ter smo na pravi poti, da bomo pravilno reformirali gospodarstvo in šolo. B.

Pedagoški abiturientski tečaji

(Predlog Pedagoškega društva v Ljubljani, Pedagoške centrale v Mariboru in JUU — sekcije Ljubljana ministrstvu prosvete in banki upravi banovine Hrvatske.)

Po poročilu g. načelnika prosvetnega oddelka dr. L. Sušnika na proračunski seji banškega sveta je v začetku leta 1940. manjkalo na ljudskih šolah v Sloveniji 228 ljudskošolskih učiteljev. Do pričetka šol. leta 1940./41. bo ta primanjkljaj narastel zaradi smrti, upokojitev, ostavk ljudskošolskih učiteljev na najmanj 250.

Stanje učiteljskega naraščaja

Solsko leto	Potreba učiteljev po Novincev		Potreba učiteljev v teku slededečega šol. leta
	bo na razpolago 1. sept. iz učiteljskega	Primanjkljaj 1. sept.	
1940.	250	58	192
1941.	34	75	265
1942.	415	80	335
1943.	486	100	385
1944.	535	240	295
1945.	495	300	145
1946.	295	200	95
1947.	245	200	45
1948.	195	200	5
1949.	145	150	5
1950.	145	150	5

Ako pregledamo stanje učencev na državnih in zasebnih učiteljskih in Sloveniji, vidimo naslednjo sliko. Primanjkljaj bo postopoma naraščal do leta 1944., ko bo dosegel ob koncu šolskega leta 1943./44. 535 učiteljev, t. j. da bo tedaj približno vsak osmi oddelek zaprt. Pri tem smo računali letno potrebo po učiteljih na približno 150 oseb, kar je nizko cenjeno, ker jih bo v prihodnjih letih odšlo vsako leto nekaj desetlet in visoko šolo za telesno vzgojo in na višjo pedagoško šolo, kjer se pripravljajo za meščansko-šolsko in nadzorniško službo ter za učitelje telovadbe.

Da se temu težkemu primanjkljaju učiteljstva na ljudskih šolah čim prej odpomemo, stavimo prosvetni oblasti predlog, da v treh zaporednih šolskih letih odpre pedagoške abiturientske tečaje za učitelje, v katere bi bili sprejeti absolventi srednjih šol z opravljenim višjim tečajnim izpitom. Ta predlog stavimo iz naslednjih razlogov:

a) pedagoških, ker bi v enem letu dosegli obiskovalci s pospešenim delom zadostno strokovno t. j. skoraj isto izobrazbo, kakor jo dobe redni učenci učiteljskih.

Useblina:

Rojstni dan našega kralja.

Vpliv gospodarskih reform na šolo.

Pedagoški abiturientski tečaj.

Pedagoški tečaj v Ljubljani.

Skrajšanje pouka na učiteljskih.

LISTEK: Jože Pahor; Matija Gorjan. —

Torpedirana draginja.

Splošne vesti. — Osebné zadeve. — Iz listov. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU.

b) pravnih in stanovskih, ker traja sedanj učiteljska izobrazba na učiteljskih po dovršeni nižji srednji šoli pet let, bi radi tega ne prišlo do razlik v izobrazbi učiteljskega naraščaja.

c) psiholoških, ker sedanja srednja šola ne navaja mladine za praktično strokovno delo, zato je potrebna vsaj enoletna temeljita strokovna teoretska in praktična izobrazba in vzgoja, da učiteljske kandidate preusmeri za praktično učiteljsko delo v šoli in med narodom.

č) stanovsko politično, ker se v tem vsaj deloma približa splošni zahtevi ljudsko šolskega učiteljstva po dvehletnih pedagoških akademijah za izobrazbo učiteljskega naraščaja. To je tudi želja mnogih pedagoških delavcev.

Po dovršenem abiturientskem tečaju naj bi delali kandidati dopolnilni učiteljski diplomski izpit iz pedagoške skupine v junijemskem terminu ter bi s tem dopolnilnim izpitom dobili diplomu o opravljenem učiteljskem diplomskem izpitu.

Za izvršitev tega načrta si dovoljujemo postaviti prosvetni oblasti naslednje predloge v blagohotno proučitev:

I. Drugega odstavku § 71. zakona o ljudskih šolah se doda še naslednje besede: »ali oseba, ki je dovršila gimnazijo, opravila višji tečajni izpit in obiskovala enoletni pedagoški abiturientski tečaj ter napravila dopolnilni učiteljski diplomski izpit.«

II. § 47. zakona o učiteljskih se doda nov odstavek, ki se glasi:

Učenci, ki so dovršili enoletni pedagoški abiturientski tečaj, delajo v juniju dopolnilni učiteljski diplomski izpit. Pravilnik o tem izpitu predpisuje minister prosvete.

III. Na osnovi § 25. zakona o učiteljskih predpiše minister prosvete sledeči:

Pravilnik o pedagoških abiturientskih tečajih.

Čl. 1.

V primeru, da se pokaže večja potreba po učiteljskem naraščaju, se smejo odpreti v krajih, kjer so učiteljska, pedagoški abiturientski tečajji. O odprtju tečajev in številu učencev, ki se smejo sprejeti, določa vsako leto minister prosvete.

Čl. 2.

Namen teh tečajev je, vzgojiti zadostno število ljudskošolskih učiteljev, ako tega ne zmorejo redna učiteljska.

Čl. 3.

V tečaj se smejo sprejeti kandidati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

1. da so stari vsaj 18 let in da niso prekorajčili 25. leta,

2. da so z uspehom dovršili popolno gimnazijo in opravili višji tečajni izpit,

3. da so zdravi,

4. da imajo lep glas in dober posluš,

5. da so lepega vedenja.

Pogoje pod 3. in 4. ugotovi komisija pred sprejemom, ki se ravna po načelih, ki veljajo za sprejem v 1. razred učiteljskih.

Kandidati (tke), ki so dovršili še kmetijsko ali gospodinjstvo šolo ali šolo za zaščitne sestre imajo pri sprejemu prednost.

Kandidati (-ke), ki po treh mesecih dela ne pokažejo dovolj nagnenja za učiteljski poklic, se odpuste iz tečaja.

Čl. 4.

Sprejem v tečaj se vrši po posebnem načrtu, ki ga razpiše vodja tečaja. Prošnjam za sprejem v tečaj je treba priložiti:

1. Krstni list,

2. izprikevalo o višjem tečajnem izpitu,

3. navrstveno izprikevalo za tista leta, ko niso bili na rednem šolanju,

4. kratek življenjepisa,

5. izprikevalo in potrdilo o eventualnem obisku drugih šol in tečajev.

Čas za vlaganje prošnje je do 15. septembra. Pouk prične najpozneje 20. septembra in konča 31. maja.

Čl. 5.

Pouk.

Za predmete pedagoške skupine velja v glavnem učni program ter vzgojni učni smoter, ki je predpisan za učiteljska. Za večšine pa predpiše poseben program minister prosvete.

Na tečaju se poučujejo naslednji predmeti:

Predmet:	Število teden. ur	
	I. polletje	II. polletje
Mladinska psihologija	4	—
Obča pedagogika in obča metodika	2	2
Zgodovina pedagogike	2	2
Metodika	4	4
Solsko delo	6	10
Sociologija in narodna ekonomija	3	3
Šolska zakonodaja in administracija	1	1
Pedagoške in psihološke sem. vaje	2	2
Solska higiena	1	1
Petje	1	1
Risanje in ročna dela	2	2
Telovadba	2	2
Glasba	2	2
Skupaj	32	32

Čl. 6.

Vsi predmeti na tečaju so enako važni. Redno šolsko delo naj vrši na eni izmed ljudskih šol v kraju, toda kandidati naj bi večkrat hospitalirali in nastopali na nižje organiziranih šolah v kmečkih krajih. Pri pouku naj se upošteva sodelovanje učencev, pri tem pa je treba paziti, da je ves pouk na primerni znanstveni višini.

Čl. 7.

Učitelji.

Na tečaju poučujejo profesorji učiteljskih in se jim učne ure na tečaju štejejo v zakonito učno obveznost. Za napornejše delo se jim izplačujejo dodatne učne ure.

im iz državnega zaklada plačuje poseben honorar od ure, ki ga določi minister prosvete.

Čl. 8.

Uprava in nadzorstvo.

Ravnatelj učiteljskega je neposredni nadzornik in vodja tečaja, ki pa po potrebi poveri administrativne posle in pedagoško vodstvo tečaja profesorjem, ki so zaposleni na tečaju.

Čl. 9.

Ocenjevanje in izpiti.

Učenci se ocenjujejo vsako polletje enkrat in se te ocene vpišejo v dijaške knjižice. Učenci, ki imajo koncem drugega polletja iz vseh predmetov vsej dobro oceno, smejo opravljati v rednem junijemskem roku dopolnilni učiteljski diplomski izpit.

Ta izpit opravljajo iz pedagoške skupine predmetov in sicer sestoji iz pismenega in ustnega izpita ter nastopa. Glede postopka pri tem izpitu veljajo pravila o učiteljskem diplomskem izpitu.

Kandidati, ki so opravili dopolnilni učiteljski diplomski izpit, dobe diplomu o opravljenem učiteljskem diplomskem izpitu, v katero se vpišejo ocene, ki so jih dobili iz pedagoške skupine predmetov pri dopolnilnem izpitu in letne ocene predmetov, ki se poučujejo v tečaju, a se ne izprašujejo na izpitu, ter ocene ostalih predmetov iz izprikevala o višjem tečajnem izpitu.

Čl. 10.

Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem, ko je objavljen v »Službenih novinah«.

Pedagoški tečaj v Ljubljani

V nekako tradicijo so že prišli vsakoletni pedagoški tečajji, ki jih prireja izmenoma Pedagoško društvo v Ljubljani in Pedagoška centrala v Mariboru. Prav tako je že tudi tradicionalen vsakoletni sestanek vidnejših pedagoških delavcev v Celju, ki se izvrši v zgodnji pomladi. Oboje priča o živni agilnosti našega pedagoškega sveta, ki nam daje spričo dejstva, da imamo tudi več neoficielnih poskusnih razredov in nekaj let celo veliko uradno poskusno šolo v naši beli prestolnici, vsa jamstva za dober napredek našega šolstva. Leto za letom zapušča stotine mladih vzgojiteljev in učiteljev naša učiteljska in prične z delom na terenu, kjer je najbolj živa potreba. Vrzeli, ki se pri tem delu v usposobljenosti pokažejo in pa želja po spoznanju tudi najnovjših dognanj na polju pedagogike in pedologije silijo vsako leto cvet našega učiteljstva na razne tečaje in k samoizobrazbi. Menda noben drug stan ni tako navezan na večni študij kot prav učiteljski. Učitelj mora biti vedno poučen o vsakem napredku vsake znanosti in življenjske stroke. Saj je prav učitelj tisti posredovalec med bivšo in bodočo generacijo, ki prenaša razna dognanja, izkustva pa tudi nove napotke in nove ideje iz roda v rod. Učitelj, ki ne študira, zaostaja in postane kmalu mrtva veja na živem narodovem telesu. Zato ni prav nič čudnega, da slišimo o živahnem zanimanju učiteljstva za vse samoizobraževalne akcije in da vidimo še posebno na pedagoških tečajih tako veliko število slušateljev.

Letošnji pedagoški tečaj je organiziralo Pedagoško društvo v Ljubljani. Trajal je od 19. do 24. avgusta t. l. Izmed mnogih aktualnih vprašanj so predavali o najaktualnejših prof. dr. St. Gogala (Sodobna pedagoška prizadevanja), dr. Zwitter (O državljanstvu in narodni zavesti), A. Vodetova (Učitelj kot socialni delavec), J. Kontler (Pouk v elementarnem razredu), B. Jurančič (Učitelj na vasi), M. Ledinek (Strnjen in predmetni pouk), M. Mencelj (Spoznavanje šolskega razreda), prof. V. Čopič (Učitelji — sodelavci), prof. R. Kobilica (Šola in starši), dr. V. Schmidt (Pokliona vzgoja), prof. A. Černejeva (Obče kultiviranje učitelja), Miroslav Zor (Moderna učila v ljudski šoli), prof. dr. R. Kolarič (Pouk materinske in ljudske šole) in prof. dr. K. Ozvald (Izbiranje izredno nadarjenih učencev). S ponosom lahko ugotovimo, da je med predavatelji tudi šest naših tovarišev (ic), med ostalimi pa jih je tudi nekaj izšlo iz vrst ljudskošolskega učiteljstva.

Ob otvoritvi 19. avgusta ob 9. uri sta pozdravila tečaj in želela mnogo uspeha banski nadzornik prof. Jeglič in direktor ljubljanskega učiteljskega prof. Prijatelj, ki sta osebno prisostvovala otvoritvi. Pismene pozdrave pa sta poslala predsednik sekcije JUJ Metod Kumelj in predsednik sekcije meščanskošolskih učiteljev ravnatelj Anton Fakin.

Tečaja se je stalno udeleževalo 250 do 300 učiteljev (ic) iz vse Slovenije. Toplo pozdravljena sta bila med slušatelji učiteljica Žorževa (Slovenka) z otoka Bola v Dalmaciji in učitelj Miodrag Miodragović iz Kamene Gore pri Miloševcu v Srbiji.

Prvi je predaval priv. docent dr. St. Gogala o sodobnem prizadevanju pedagogov. Rodilo se je spoznanje, da so za pravilnejšo vzgojo naše mladine odločilnega pomena odnosi vzgojitelja do življenja in do svoje okolice, predvsem do soljudi, ki jih srečuje v življenju. Zelo važni so zlasti socialni odnosi pedagoškega človeka ki pa so v najožji zvezi z raznimi gospodarskimi momenti.

Nekdanja normativna pedagogika je nekaj določala vzgojni smoter, vzgojitelju pa je dajala pravico absolutnega gospodarstva nad učencem. Sodobna pedagogika pa je psihološka, ki v prvi vrsti polaga važnost na razna psihološka dejstva, ki se nahajajo v učencu, v vzgojitelju in še v otrokovem okolju, ki neprestano vplivajo in s tem tudi oblikujejo razvijajočega se človeka. Odnos vzgojitelja do gojenca ni tedaj več normativno urejen, temveč se ravna po pravilno pojmovanih in dojetih vzgojnih situacijah. Ob takim doživljanju prenaša pedagoški človek življenjske vrednote na druge osebe, ki v občutenju notranjega bogatstva vrednote s hvaležnostjo doživljajo in sprejemajo.

Taka sodobna pedagoška stremeljenja nam bodo v skladu z duhom časa omogočila vzgojiti boljšega človeka, ki bo samostojno in socialno čuteča osebnost.

Isti dan popoldne je predaval docent dr. Zwitter o državljanstvu in narodni zavesti. V preglednem predavanju je podal definicijo narodnosti, njeno rojstvo, njen razvoj in tudi njen zaton, kajti iz zgodovine vemo, da se narodi rode, se razvijajo in tudi izginejo, se vtapljajo v nove mlajše in sveže narode.

V različnih dobah je bilo prav različno gledanje na narodnost. Drugačno je bilo v stari antični mestni državi, drugače v despotiski absolutistični srednjeveški državi, drugačno okoli francoske revolucije in zopet drugačno danes, ko imamo celo dve različni načini študirat v daljno Nemčijo, odkoder se je vrnil z latinskimi imenom Montanar, najbrž zato, da bi prikrl svoje kmečko pokolenje. To je bilo potrebno, sicer bi se ne mogel spoprijateljiti z graščakovim sinom Kisslom s Fužin. Pod njegovim vplivom je Gorjan stopil spočetka na stran plemičev, ki so takrat vodili borbo z meščanstvom. V vrtincu tedanjih vihar obetajočih dni je Matija za nekaj časa pod silo razmer in okolja zatajil svoj rod in se predal lahkoživemu meščanskemu življenju. Ko je živel na Fužinah, je imel priliko priti večkrat v Ljubljano, kjer se je zapletel v nedovoljeno, v tistih časih še posebej obojeno ljubezensko razmerje z natakario Majdo. Mimogrede bodi povedano, da je prav zanimivo in živo popisano takratno meščansko življenje v stari Ljubljani. V tistem času stopi na pozornico nova oseba, nekaka plemkinja Klara, katere preteklost je obdana v tajno kopreno in ki odvde Gorjana od preproste Majde v svoje okolje, kar je bilo za takratnega Matijo gotovo velik uspeh. Prav tej Klari, ki se je igračkala z njegovo navdušenostjo, pa se ima zahvaliti za mnogokatero uslugo tekem svojega ujetništva in upovor, ko je prelomil z dosedanjim življenjem in znova našel pot, ki ga je pripeljala tja, kamor ga je klical kri.

Sredi brezskrbnega življenja in usodne ločitve z graščakovim sinom Kisslom, ga je doletela strašna vest, da je nasilni kočevski graščak Thurn vrzel v ječo njegovega očeta, da bi se na ta način laže polastil njegove zemlje. Kljub vsem prejšnjim razprtijem z očetom je Gorjana vest zelo pretresla in odlo-

ziranji v primerih Zveze sovjetskih socialističnih republik in pa v narodnosocialističnih državah.

V 18. stoletju se je človeštvo dokopalo do novega pojmovanja narodnosti, katere značilni znak je posebna duhovna in materialna kultura. Mlade narodnosti so skušale čim več takih primerov odkriti, raziskati in dalje razvijati. Tudi mi Slovenci smo začeli takrat gojiti svoj jezik, ki je do takrat veljal kot nekulturen, kot jezik preprostih ljudi. V manj ko 100 letih smo ta naš jezik razvili do jezika Prešernovih poezij, potem pa še hitreje do današnjega viška, na katerega smo res lahko ponosni. Poleg gojitve jezika smo iskali čim več drugih, za naš narod karakterističnih stvari, n. pr. narodno blago vseh mogočih oblik. V svrhu ohranitve narodnosti smo skušali ohraniti čim več take duhovne kulture in smo pri tem lezli v vedno večjo konservativnost, ki nam je branila sprejemati od drugih narodov, kar je bilo boljšega. Ne samo mi Slovenci, tudi drugi narodi so tako narodno konservativnost smatrali kot pravo narodnost.

Povsem drugačno gledanje na narodnost pa je prinesla francoska meščanska revolucija. Pasivni, politično nerazgibani, zaostali in zapostavljeni narod je treba razgibati predvsem politično. Dati mu je treba pravico samoodločbe ali vsaj velike soodločbe pri ustvarjanju političnega in socialnega reda. To nazaranje je kmalu zajelo vso Evropo in dalo političnemu zemljevidu v 20. stoletju povsem drugačno lice.

V najnovejšem času se je tudi to gledanje na narod zrušilo. Prišlo je do dveh novih sistemov in sicer do sovjetskega poznavanja enakopravnih narodnih enot v skupni socialistični federaciji in pa do narodnosocialističnega pojmovanja integralnega nacionalizma, ki podreja gospodarska, pravna, verska in druga področja totalitarnostnem gledanju radikalne narodnosti in volje za ekspanzijo in do ustanovitve državnega imperija.

Slovenci smo še v pretežni večini na stališču narodne konservativnosti, zato so nas velik dogodki povečini našli nepripravljene. Vendar nas pa ta tradicionalna pasivnost ne sme ovirati v bodoče. Tudi razni svetovni nazori ne smejo več s svojim fanatičnem presojanjem narodnih in mednarodnih problemov škodovati naši narodnosti dozoritvi. Velik greh je tudi, če se poslužuje politična stranka narodnosti kot demagoškega sredstva za gonjo proti ostalim, v drugih strankah organiziranim Slovincem.

V bodoče moramo pustiti zoreti politično pojmovanje narodnosti, ki mora razgibati narodne množice v naprednem smislu tega gledanja, da nas zopet ne bo prehitel čas.

Zadnja je predavala tega dne učiteljica Angela Vodetova o učitelju kot socialnem delavcu. Današnji časi zahtevajo od učitelja in seveda tudi od učiteljice prav težke naloge. Predvsem zahtevajo usmeritev dela v socialno-človeško in socialno-pedagoško stran. Zaveštvno se mora usmeriti za delo med ljudstvom, ki mu mora pomagati do boljšega socialnega stanja. Učiteljstvo silno mnogo študira in skrbi za samoizobrazbo, gotovo več kot vsak drug stan. Da bi pa to delo ne bilo raztrgano in neplodno, naj bi se predvsem posvečalo študiju sociologije. Ta študij bo omogočil pravilno gledanje ter razumevanje socialnih in ekonomskih razmer v službenem kraju ter bo pripomogel do smotrnega in uspešnega dela.

Današnja šola je življenjska šola. To se pravi, da vse šolsko delo temelji na življenju otrokove domačije, ki jo mora učitelj dobro poznati. Tega se je tudi zavedala, ko je ustanovila učiteljska organizacija v polpretekli dobi poseben »Klub prijateljev vaše kulture«, za katerega je izdelal smernice učitelj Hreščak. Danes še bolj kot takrat je ta program aktualen. Objavljen je v »Prosveti«. V novejšem času dela mnogo na raziskovanju slovenskega otroka »Učiteljski pokret«, prav tako odsek učiteljske organizacije. Delo tega pokreta je rodilo že par lepe uspehe. Tudi njegove smernice in delovni rezultati so objavljeni v »Prosveti«.

S takim delom na socialnem polju se bo učiteljstvo najbolj približalo sodobnim smerem učiteljskega izvensolskega dela.

(Dalje prih.)

Jože Pahor:

MATIJA GORJAN

Ze priznani pisatelj romanov velikega koncepta in naš stanovski tovariš Jože Pahor nam je podaril nov roman, ki po obsežnosti zavzema eno prvih mest. Zdi se, da je njegova posebnost v ustvarjanju del velikega formata, kar je dokazal že s prejšnjimi, prav tako obsežnimi deli, ki pa niso bila tako svojsko naša ko »Matija Gorjan«, čigar dejanja se razpletajo izključno na slovenskih tleh.

Svoj sloves nadarjenega romanopisca si je pridobil že z deli kot »Serenissima«, ki je bilo objavljeno v Ljubljanskem Zvonu, dalje »Medvladje«, ki ima izrazito socialno noto; poleg tega je spisal dramo »Viničarje« in objavil še več socialno-političnih razprav v raznih revijah.

Z novim zgodovinskim romanom je silno obogatil našo literaturo. V njem popisuje prvi večji upor slovenskih kmetov proti grajskim fevdalcem, ki so vprav takrat prvič začutili silo kmečkega upora, niso pa zaslužili njegove zgodovinske nujnosti v zvezi z vso tedanja socialno problematiko. Snov sama je silno zajetna, zanimiva in živo podana.

Poleg tega je izpolnil Pahor veliko vrzel glede literarnega obdelovanja kmečkih upovor. Saj pravi B. Kreft v uvodu svoje »Velike puntarije«, »da so kmečki upori nad vse heroična preteklost. In če že išče kje slovenska narodna samozavest oporo iz preteklosti, jo mora najti v kmečkih puntarijih«. Nadalje

ščudirat v daljno Nemčijo, odkoder se je vrnil z latinskimi imenom Montanar, najbrž zato, da bi prikrl svoje kmečko pokolenje. To je bilo potrebno, sicer bi se ne mogel spoprijateljiti z graščakovim sinom Kisslom s Fužin. Pod njegovim vplivom je Gorjan stopil spočetka na stran plemičev, ki so takrat vodili borbo z meščanstvom. V vrtincu tedanjih vihar obetajočih dni je Matija za nekaj časa pod silo razmer in okolja zatajil svoj rod in se predal lahkoživemu meščanskemu življenju. Ko je živel na Fužinah, je imel priliko priti večkrat v Ljubljano, kjer se je zapletel v nedovoljeno, v tistih časih še posebej obojeno ljubezensko razmerje z natakario Majdo. Mimogrede bodi povedano, da je prav zanimivo in živo popisano takratno meščansko življenje v stari Ljubljani. V tistem času stopi na pozornico nova oseba, nekaka plemkinja Klara, katere preteklost je obdana v tajno kopreno in ki odvde Gorjana od preproste Majde v svoje okolje, kar je bilo za takratnega Matijo gotovo velik uspeh. Prav tej Klari, ki se je igračkala z njegovo navdušenostjo, pa se ima zahvaliti za mnogokatero uslugo tekem svojega ujetništva in upovor, ko je prelomil z dosedanjim življenjem in znova našel pot, ki ga je pripeljala tja, kamor ga je klical kri.

Sredi brezskrbnega življenja in usodne ločitve z graščakovim sinom Kisslom, ga je doletela strašna vest, da je nasilni kočevski graščak Thurn vrzel v ječo njegovega očeta, da bi se na ta način laže polastil njegove zemlje. Kljub vsem prejšnjim razprtijem z očetom je Gorjana vest zelo pretresla in odlo-

čila, da je Gorjan postal znova kmet in pomejše voditelj krvavih upovor. Vse svoje sile je odslej usmeril v delo za osvoboditev svojega nesrečnega očeta in kot naravno posledico: za osvoboditev vseh brezpravnih tlačanov. Gorjan je uvidel nujno potrebo po organizaciji, ker bi bili posamični upori obsojeni na neuspeh. Poiskal je in navezal stike z nekaterimi radikalnejšimi kmečkimi uporniki in se s silo svoje kakor prerojene osebnosti postavil za voditelja.

Uvod v veliko borbo je bil puntarski napad na Thurnov grad v Kočevju, kjer je Gorjan maščeval smrt svojega očeta. V nadaljnjih bojih so uporniki večkrat presenetili grajske in jim porušili več gradov. Kakor vedno, so se tudi takrat pojavili podkupljenci, mnogi pa so nasledili zvijačam, hudo je učinkovala tudi nesrečna neednost. Boji so se razpletli skoraj po vseh večjih slovenskih krajih od Konjice preko Celja na Novo mesto in Kočevje, dalje na Gorenjsko, dokler slabo obrožena in po izdajalcih oslabiljena kmečka vojska ni položila orožja. Vsi voditelji, hrabri kmetje, razen Gorjana, so padli. Ostal je Gorjan s svojo Majdo in sinom, ki naj bi bil simbol bodočega upornika, kajti borba se je šele začela, nadaljevali jo bodo sinovi junaskih kmetov. Zato je psihološko utemeljeno, da je Gorjan ostal z Majdo in sinom živ in zdrav.

Delo je gotovo plod temeljitega zgodovinskega študija in vzgledne vztrajnosti in naj bi, kakor že v uvodu omenjeno, služilo v oporo naši narodni samozavesti. J. M.

PRAVILA

Učiteljske samopomoči v Ljubljani, zadruge z omejenim jamstvom

I. Ime in sedež zadruge.

§ 1.

Ime zadruge je: Učiteljska samopomoč v Ljubljani, zadruga z omejenim jamstvom.

Sedež zadruge je v Ljubljani.
Okoliš zadruge obsega dravsko banovino kraljevine Jugoslavije.
Zadruga je preosnovana po zakonu o gospodarskih zadrugah z dne 11. septembra 1937. za nedoločen čas.

II. Namen zadruge.

§ 2.

Zadruga ima namen po načelu vzajemne pomoči pospeševati gospodarske koristi svojih članov.

Zlasti je njen namen, da:

1. posreduje za svoje zadržnike nabavo gospodarskih potrebščin,
2. zbira in upravlja članska vplačila, iz katerih izplačuje po zadržnikovi smrti zakonitim dedičem ali upravičenemu predlagatelju zadržne knjižice posmrtnine za pogrebne in druge stroške,
3. podeljuje zadržnikom iz svojega socialnega sklada brezobrestna posojila,
4. izdaja olajšave najstarejšim zadržnikom iz starostnega sklada.

III. Članstvo.

§ 3.

Nastanek članstva.

Zadržniki lahko postanejo osebe iz pravne stroke in njihovi svojci, ki imajo v okoliš zadruge stalno bivališče.

Kdor hoče vstopiti v zadrugo, mora podpisati pristopno izjavo v dvojniki, ki mora biti brezpogojna in vsebovati po zakonu predpisane podatke.

Zadržnike sprejema upravni odbor na sejah; za morebitno odklonitev mu ni treba navajati razlogov.

Članstvo začne z dnem sklepa upravnega odbora, o čemer zadruga pisмено obvesti sprejetega zadržnika, objavi to v svoji poslovalnici in vpiše v spisek zadržnikov.

Število zadržnikov ni omejeno.

§ 4.

Članstvo preneha:

1. odpovedjo,
2. s smrtjo,
3. z izključitvijo.

§ 5.

Zadržnik, ki želi izstopiti, mora pisмено odpovedati članstvo. Članstvo poteče s koncem poslovnega leta, če je bila odpoved javljena vsaj en mesec prej.

Za odpoved velja tudi, če zadržnik na skupščini izjavi na zapisnik ali, ako ni bil na skupščini, v 15 dneh piše zadrugi, da se ne strinja s skupščinskim sklepom, s katerim se spreminja čas trajanja zadruge ali povišajo poslovni deleži ali jamstvo ali postranske občasne nederarne storitve.

Če ima zadržnik proti zadrugi obveznosti, more izstopiti šele konec tistega leta, v katerem je poravnal obveznosti. Za ta čas izgubi aktivno in pasivno glasovalno pravico na skupščini.

V mesecu dni mora odbor pisмено obvestiti zadržnika, če sprjeme odpoved ali ne. Če je ne sprejme, mora navesti vzrok; če jo sprejme, mora navesti, kdaj in s kolikimi deleži preneha članstvo, kdaj jamstvo, hkrati pa tudi, da je odpoved zaznamovana v spisku zadržnikov. Če odbor ne odgovori v navedenem roku, zadržnik lahko odpove tudi po registrskem sodišču.

Če zadruga pred potekom odpovednega roka preneha, tedaj ne velja odpoved članstva ali deležev.

§ 6.

Upravni odbor lahko izključi zadržnika, ki ne izpolnjuje članskih dolžnosti po zakonu in pravilih ali ne izpolnjuje nasproti drugim prevzetih obveznosti, ali škoduje kreditu in ugledu zadruge. Zadržna uprava opominja predhodno zadržnika trikrat pisмено — zadnjikrat priporočeno. Po brezuspešnih opominih izključi upravni odbor zadržnika in ga o tem obvesti s priporočenim pismom, ki mora obsegati v zakonu določene podatke.

Proti izključitvi se izključeni lahko pritožijo na prihodnjo skupščino v mesecu dni po prejemu obvestila, najkasneje pa osem dni pred skupščino. Članske pravice, izvzemši imovinskih, prenehajo s tistim dnem, ko je zadržnik prejel obvestilo o izključitvi. Če izključeni ni pravočasno pred skupščino obveščeni, se sme pisмено pritožiti neposredno na skupščini sami. Tako pritožbo sme predložiti vsak zadržnik.

Pravice in dolžnosti zadržnikov.

§ 7.

V okviru pravic in dolžnosti, ki jih določata zakon o gospodarskih zadrugah in ta pravila, veljajo zlasti tele:

1. Vsak zadržnik je upravičen posluževati se pravic in zadržnih naprav po pravilih, skupščinskih sklepah ter poslovniku.

2. Vsak zadržnik je dolžan ravnati se po pravilih, poslovniku in skupščinskih sklepih, točno izpolnjevati prevzete obveznosti in varovati ugled ter kredit zadruge oziroma opustiti vse, kar bi ji utegnilo škodovati.

3. Vsak zadržnik ima pravico na letni skupščini predlagati višino članskega prispevka in zneska za posmrtnino za dobo druge skupščine in glasovati o tem.

IV. Sredstva zadruge.

Poslovni deleži in jamstvo.

§ 8.

Poslovni delež znaša 10 din (deset din). Vsak zadržnik mora vpisati 1 delež, ki ga plača takoj ob vstopu.

Deleža zadruge ne obrestuje niti ne daje na njega dividende.

Če zaradi zgube pade znesek poslovnih deležev pod polovico, skupščina lahko sklene za pokritje zgube odpis in ponovno vplačilo deležev.

Bivši zadržniki, oziroma njihovi nasledniki ali upniki imajo pravico samo do tolikšne vrednosti vplačanega poslovnega deleža, kolikor pokaže odobrena bilanca za leto, v katerem je članstvo prenehalo. Delež se izplačuje šele po preteku jamstvene dobe.

§ 9.

Jamstvo zadržnikov je omejeno in nerazdelno ter se razteza tudi na obveznosti zadruge, ki so nastale pred vstopom zadržnika. Vsak zadržnik jamči z vpisanim deležem in še z enkratnim zneskom istega. Bivši zadržniki ali njihovi nasledniki jamčijo za obveznosti zadruge, ki so nastale do prenehanja članstva, po določilih zakona o gospodarskih zadrugah.

Izposojila.

§ 10.

Zadruga lahko najame potrebna sredstva pri svoji zvezi ali tudi drugod do zneska, ki ga določi skupščina.

Rezervni in drugi skladi.

§ 11.

Rezervnemu skladu se pripisuje vsaj peti del vsakoletnega poslovnega bilančnega prebitka. Ta služi za kritje zgub, ki jih ne pokrije poslovni dohodek tekočega leta.

Rezervni sklad se v nobenem primeru ne sme deliti med zadržnike.

Poleg rezervnega sklada se osnujejo s sklepi skupščine lahko tudi posebni skladi, ki jih dopušča zadržni zakon.

Ti so zlasti:

1. sklad za posmrtnine,
2. socialni sklad,
3. starostni sklad.

Vstopnina in upravni prispevki.

§ 12.

Skupščina lahko sklene, da vsak zadržnik ob vstopu v zadrugo plača vstopnino in plačuje prispevke za tekoče stroške v okviru tarife, ki jo določi skupščina s posebnim poslovnikom.

V. Računovodstvo.

§ 13.

Zadruga mora voditi računske knjige (kartoteko) po določilih zakona o gospodarskih zadrugah in teh pravilih. Vsi prejemki in izdatki morajo imeti predpisana potrdila.

§ 14.

Za vsako poslovno leto, ki se krije s koledarskim letom, mora upravni odbor sestaviti letni sklepni račun. Ta obsega poročilo o članstvu, promet, račun zgube in dobička ter bilanco.

Upravni odbor predloži letni sklepni račun z vsemi prilogami in predlogi do konca meseca marca nadzornemu odboru. Ta pregleda in presodi v nadaljnjih 30 dneh sklepni račun in priloge. Če je sklepni račun pravilen, ga nadzorni odbor podpisuje in vrne upravni odboru; če ni pravilen, zahteva od upravnega odbora, da ga popravi.

Upravni odbor mora letni sklepni račun 8 dni pred skupščino razgrniti v zadržni pisarni na vpogled zadržnikom. Upravni in nadzorni odbor morata sestaviti za skupščino pismeni poročila o svojem poslovanju in predlogih.

§ 15.

Bilančni prebitki gre v rezervni sklad, kolikor se ne uporabi po določbah teh pravil za druge sklade. Bilančna zguba se pokrije z rezervnim skladom, če pa ta ne zadostuje, z ostalim zadržnim premoženjem, kakor to natančneje določajo ta pravila in zakon o gospodarskih zadrugah.

§ 16.

Zadruga mora voditi pregledno korespondenco. Dopise, prepise, računske knjige,

kartoteko in računske priloge ter ostale listine mora hraniti najmanj 10 let po zadnjem vpisu ali datumu.

VI. Razglašanje, zastopanje in podpisovanje.

§ 17.

Zadruga razglašča svoje priobčitve na razglasni deski, nameščeni na vidnem mestu v svoji zadržni pisarni. Javne razglase, zlasti vabila na skupščino, mora razglašati tudi v »Učiteljskem tovarišu« in »Upokoju«.

V posebno važnih primerih dostavlja zadržnikom pismena obvestila ali tiskane letake. Nasproti sodiščem, ostalim oblastvom in drugim osebam zastopa zadrugo predsednik upravnega odbora ali tisti, kogar pooblasti upravni odbor. Ne sme pa je zastopati tisti, ki je sam ali kot zastopnik prizadet v poslu.

Za zadrugo se podpisuje tako, da se pod njeno firmo svojeručno podpiseta po dva člana upravnega odbora ali po en član upravnega odbora in po en nameščenec, ki ga po predhodni načelni odločbi skupščine pooblasti upravni odbor in ga prijavi za vpis v zadržni register.

VII. Organi zadruge.

Upravni odbor.

§ 18.

Upravni odbor sestoji iz 6 (šest) zadržnikov, ki jih voli skupščina z navadno večino za dobo 3 let. Vsako leto izstopi ena tretjina odbornikov, ki jih prvo in drugo leto določi žreb, pozneje pa izstopajo po preteku poslovne dobe. Skupščina izvoli vsako leto tudi 3 namestnike.

Če odbornik med poslovno dobo odpade, vstopi na njegovo mesto namestnik po vrstnem redu izvolitve. Mandat takega namestnika traja do poteka poslovne dobe bivšega odbornika.

Po izvolitvi oziroma, če je po vstopu namestnika potrebno, izvoli upravni odbor iz svoje srede predsednika in podpredsednika.

Odborniške dolžnosti trajajo od dneva izvolitve oziroma namestnikovega vstopa pa do dneva skupščine, ki sklepa o sklepni računih za zadnje poslovno leto.

Člani upravnega odbora ne dobivajo pavšalnih nagrad ali tantjem za svoje poslovanje, smejo se jim povrniti le dejanski stroški za pot, prehrano in prenočišče k sejam in k skupščinam.

§ 19.

Če se število odbornikov po vstopu namestnikov zniža pod polovico, mora nadzorni odbor takoj sklicati in v mesecu dni od sklica opraviti skupščino, da popolni prazna mesta. Dotlej postavi nadzorni odbor potrebne odbornike izmed zadržnikov. Če nadzorni odbor tega ne stori, smejo zadržniki zahtevati od registrskega sodišča, da jim dovoli sklicati skupščino.

Skupščina sme posamezne ali vse odbornike vsak čas menjati, če glasuje za to nad polovico vseh včlanjenih zadržnikov ali če na dveh zaporednih skupščinah glasuje za to večina navzočih zadržnikov. Med tema skupščinama mora preteči vsaj 15 dni.

§ 20.

Upravni odbor vodi in zastopa zadrugo z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih določajo zakon o gospodarskih zadrugah, ta pravila in skupščinski sklepi. Zlasti sprejema in izključuje zadržnike, podeljuje brezobrestna posojila in olajšave za starejše zadržnike, nastavlja in odpušča uslužbence, jim določa plače in odmerja dela, sklepa pogodbe, najema in dovoljuje kredite in opravlja vse posle razen tistih, ki so pridržani drugim organom. Vse posle morajo opravljati odborniki skrbno in previdno.

Tisti člani upravnega odbora, ki z dejanjem ali opustitvijo prekrše dolžnosti, določene z zakonom, s pravili ali s skupščinskimi sklepi, so odgovorni za škodo, ki jo povzročijo s tem.

§ 21.

Upravni odbor rešuje v svoj delokrog spadajoče stvari na sejah. Seje sklicuje in jim predseduje predsednik ali njegov namestnik in so sklepane, če je navzoča večina odbornikov. Sklepa se z večino glasov. Seje odbora se morajo sklicevati po potrebi ali če to zahteva tretjina odbornikov ali nadzorni odbor.

O sejah je treba sestavljati zapisnike in jih vpisovati v posebno oštevilčeno knjigo, podpisati jih morajo vsi navzoči odborniki. Odborniki, ki podpis odrečejo ali glasujejo proti kakemu sklepu, lahko zahtevajo, da se to vpiše v zapisnik hkrati z razlogi, ki jih navedejo.

§ 22.

Predsednik vodi upravni odbor. Kadar predsednika ni ali je razrzan, opravlja njegove posle podpredsednik.

Za posamezne posle upravni odbor lahko pooblasti posamezne svoje člane ali nameščence, ki morajo o svojem delu redno poročati upravni odboru ali predsedniku.

Člani upravnega odbora ne smejo soodločevati in opravljati poslov, pri katerih so prizadeti osebno ali kot zastopniki.

Nadzorni odbor.

§ 23.

Nadzorni odbor sestoji iz treh odbornikov, ki jih voli skupščina izmed zadržnikov

za dobo treh let. Na vsak način voli skupščina tudi tri namestnike, ki po vrstnem redu vstopajo na morebiti izpraznjena mesta. Člani upravnega odbora in zadržni uslužbenci ne smejo biti istočasno člani nadzornega odbora.

Za nadzorni odbor velja smiselno vse tisto, kar določa § 18. teh pravil za upravni odbor.

Člani nadzornega odbora ne prejemajo niti nagrad niti tantjem; smejo se jim povrniti le dejanski stroški za pot, prehrano in prenočišče.

§ 24.

Svoje posle opravlja nadzorni odbor na sejah, ki morajo biti vsaj dvakrat na leto. Za seje in sejne zapisnike nadzornega odbora velja smiselno tisto kot za seje upravnega odbora.

Za nadzorni odbor veljajo smiselno tudi določbe § 22. teh pravil.

§ 25.

Delokrog nadzornega odbora v splošnem določajo zakon o gospodarskih zadrugah, ta pravila in od skupščine odobreni pravilniki. Dolžan je skrbno nadzirati vse poslovanje upravnega odbora in zadržnih uslužbencev. Vsaj po dvakrat na leto mora pregledati zadržne poslovne knjige, kartoteko, spise, blagajno in gotovino, vrednote, blago, terjatve, investicije in morebitno drugo premoženje.

Nadzorni odbor mora preizkusiti letne sklepne račune in predloge o uporabi prebitka ali pokritju izgube. O tem mora predložiti skupščini pisмено poročilo.

Glede odgovornosti za škodo velja za člane nadzornega odbora smiselno vse tisto kot za člane upravnega odbora.

§ 26.

Na skupščini poroča nadzorni odbor kot celota, vendar pa sme posamezni odbornik podati svoje mišljenje, če bi utegnila sicer zanj nastati odškodninska ali kazenska odgovornost.

Brez poročila nadzornega odbora skupščina ne sme odobriti poročila upravnega odbora in ne dati upravni odboru razrešnice.

§ 27.

Nadzorni odbor mora takoj sklicati skupščino, čim zapazi znatnejše pogoške v poslovanju, prekršitvi zakona, pravil ali skupščinskih sklepov. Če vrhu tega grozi zadržni škoda, sme odstraniti vse ali posamezne člane upravnega odbora.

O odstranitvi članov upravnega odbora mora takoj obvestiti revizijsko zvezo, sklicati skupščino v 15 dneh in ji poročati o stvari. Če v upravni odboru ni ostala polovica članov — po vstopu namestnikov —, mora postopati po § 19. teh pravil.

§ 28.

Skupne seje upravnega in nadzornega odbora, ki rešujejo v teh pravilih določene posle, sklicuje in jim predseduje predsednik upravnega ali predsednik nadzornega odbora. Seje so sklepane, če je navzoča nadpolovična večina upravnega kot nadzornega odbora. Sklepajo z večino glasov.

Skupščina.

§ 29.

Svoje pravice, odločati o zadržnih poslih, izvršujejo zadržniki na skupščini.

Redna skupščina mora biti do 30. junija. Če upravni odbor ne skliče skupščine pred potekom roka, jo mora sklicati nadzorni odbor v nadaljnjem mesecu dni; če je tudi ta ne skliče, jo je dolžna sklicati revizijska zveza.

Izredno skupščino skliče upravni ali nadzorni odbor ali revizijska zveza, kadar je to potrebno po zakonu ali pravilih ali to zahtevajo važne koristi zadruge.

Sklic izredne skupščine lahko zahteva ena desetina zadržnikov v podpisani vlogi z navedbo vzroka in dnevnega reda, ki jo predlože upravni odboru. Če upravni odbor ne skliče skupščine v 15 dneh, lahko zadržniki zahtevajo od nadzornega odbora, da jo skliče on. Če je tudi ta ne skliče v 15 dneh, smejo zadržniki zahtevati od registrskega sodišča, da jim dovoli sklic skupščine.

§ 30.

Skupščine se vrše v Ljubljani, Novem mestu, Celju in Mariboru. Vabilo na skupščino, ki mora vsebovati kraj, prostor, dan, uro in dnevni red, je treba razglasiti vsaj 8 dni prej v »Učiteljskem tovarišu« in v »Upokoju« in na razglasni deski v zadržni pisarni. Revizijski zvezi pošlje zadržna uprava vabilo na skupščino. Pri spremembi pravil ali pri nakupu nepremičnin se pa vabijo vsi zadržniki pisмено na skupščino.

§ 31.

Področje skupščine obsega:

1. izvolitev in menjava upravnega in nadzornega odbora ter likvidatorjev;
2. čitanje in sklepanje o revizijskih poročilih;
3. sklepanje o letnem računskem sklepu in o porabi prebitka ali kritju zgube ter podeljevanju razrešnice upravni odboru in nadzornemu odboru in likvidatorjem;

4. spremembo ali dopolnitev pravil, za kar je potrebna predhodna soglasnost revizijske zveze;

5. sklepanje o poslovniku in pravilnikih zadruga;

6. sklepanje o nakupu nepremičnin;

7. sklepanje o prestanku zadruga;

8. sklepanje o predlogih in pritožbah zadrušnikov;

9. sklepanje o pritožbah izključenih zadrušnikov.

§ 32.

Točka o predlogih in pritožbah mora biti na dnevnem redu vsake skupščine. O njih sklepa skupščina, če so bili predloženi zadružni upravi vsaj osem dni prej. Sklicatelj jih mora objaviti še tisti dan na razglasni deski v zadružni pisarni.

Če je na dnevnem redu sprememba pravil, je treba v vabilu navesti določbe, ki naj se spremenijo ali dopolnijo, zlasti je treba točno navesti, kako naj se spremene določbe o glasovalni pravici, o poslovnih deležih in o jamstvu.

O predlogih, ki niso na dnevnem redu, skupščina ne more sklepati. Te predloge prouči upravni odbor ali od skupščine izvoljeni odsek, ki na prihodnji skupščini poda svoje poročilo, o katerem se razpravlja in sklepa. Vsaka skupščina sme sklepati o predlogu za sklicanje nove skupščine in menjavi odborov ali likvidatorjev, če je zadruga predlagala uvedbo stečaja.

§ 33.

Zadružniki sodelujejo na skupščini osebno. Vsak navzoči zadružnik ima po en glas, ki ga ne sme prenesti na drugega zadružnika.

Če skupščina sklepa o ugodnostih ali pogodbi ali pravdi kakega zadružnika, prizadeti ne sme glasovati ne v svojem imenu in ne kot zastopnik.

Člani upravnega in nadzornega odbora ter likvidatorji ne smejo glasovati o svoji razrešnici.

§ 34.

Skupščina sklepa pravomočno, če je navzoča vsaj polovica vseh včlanjenih zadružnikov. Če bi skupščina ob napovedani uri ne bila sklepna, se vrši čez pol ure druga, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih zadružnikov, na kar je treba opozoriti v vabilu na prvo skupščino. Sklepa se z nadpolovično večino glasov.

Če gre za spremembo pravil, menjavo odborov ali prenehanje zadruga, mora glasovati za predlog več kot polovica vseh včlanjenih zadružnikov. Če ne pride na tako skupščino zadostno število zadružnikov, je treba sklicati novo skupščino z navedenim dnevnim redom, ki pa ne more biti pred potekom 15 dni. Nova skupščina zboruje ne glede na število navzočih zadružnikov, sklepa pa z nadpolovično večino glasov.

§ 35.

Skupščini predseduje predsednik upravnega odbora, če jo skliče nadzorni odbor, predsednik tega. Če jo skliče revizijska zveza, določi tudi predsednika; če jo skličejo zadružniki, pa si ga izvolijo sami.

Glasuje in voli se z dviganjem rok; če ni soglasja za volitve ali če skupščina tako sklene, se voli z listki.

Pri spremembi pravil se lahko glasuje pismeno.

§ 36.

Pred začetkom skupščine je treba sestaviti spisek navzočih zadružnikov. Predsednik določi zapisnikarja, skupščina pa izvoli dva overovatelja zapisnika.

O delu skupščine je treba voditi zapisnik po določbah zakona o gospodarskih združenjih.

Zapisnik in priloge (spisek navzočih in vabilo) mora upravni odbor razgresti od 5. do 15. dne po skupščini v zadružni pisarni na vpogled zadružnikom.

§ 37.

V mesecu dni po skupščini je treba poslati prepis zapisnika in priloge registrskemu sodišču in revizijski zvezi.

Če so se spremenila pravila ali če so se menjali člani upravnega odbora ali likvidatorji, je treba to spremembo v 30 dneh sporočiti registrskemu sodišču za vpis v zadružni register. Prijavo podpišejo, prepis zapisnika in prilog pa kot pravilno potrdijo vsi člani upravnega odbora.

VIII. Razsodišče.

§ 38.

Spore, ki nastanejo v zadružnem odnosu med zadružniki samimi, potem med zadružniki in člani upravnega in nadzornega odbora kakor tudi med zadružniki in upravnim ter nadzornim odborom, rešuje razsodišče. To razsodišče rešuje spor samo ob pismeni privolitvi obeh strank.

Vsaka stranka imenuje v razsodišče dva zadružnika, vsi štirje člani razsodišča izvolijo petega zadružnika za predsednika. Razsodišče sklepa z večino glasov. Sklepi so pravomočni le tedaj, če je navzočih vseh pet članov razsodišča.

IX. Prenehanje zadruga.

§ 39.

Zadruga je ustanovljena za nedoločen čas. Preneha pa:

1. če to sklene skupščina;

2. če se uvede stečaj nad njo;

3. če to pravomočno razsodi registrsko sodišče;

4. če ima čez leto dni izpod deset zadružnikov.

V primeru razdružbe se čisto premoženje zadruga, kar ga ostane po izterjanju vseh izterljivih terjatev in izplačilu vseh dolgov in vplačanih deležev, izroči svoji revizijski zvezi, da ga hrani do ustanovitve nove zadruga s sličnimi cilji. Ako bi se taka zadruga ne ustanovila v teku 5 let, se preostala imovina porabi po § 70. zakona o gospodarskih združenjih.

§ 40.

Na skupščini, ki sklepa o prenehanju, zadruga ne more likvidirati, če se najmanj deset zadružnikov izrazi za to, da obstoji zadruga dalje. Glasovati je treba poimensko in velja za zadružnike, ki glasujejo za prenehanje, da so se s tem odpovedali članstvu.

§ 41.

Zadruga, ki je prenehala, je treba likvidirati razen v primeru stečaja. Likvidacijo opravijo člani upravnega odbora, če skupščina ne izvoli najmanj treh članov za likvidatorje ali če jih ne imenuje sodišče. Če izreče prenehanje sodišče, imenuje tudi likvidatorje; prav tako jih tudi lahko imenuje, če in kadar to predlagajo nadzorni odbor ali revizijska zveza ali desetina zadružnikov ali upniki, katerih terjatve znašajo vsaj četrtino vseh dolgov.

§ 42.

Sklep skupščine o prenehanju zadruga mora upravni odbor v 15 dneh prijaviti ob enem z izvoljenimi likvidatorji registrskemu sodišču za vpis v zadružni register.

Skupščina lahko vsak čas z nadpolovično večino glasov menja izvoljene likvidatorje.

X. Včlanjenje in revizija.

§ 43.

Zadruga je v smislu zakona o gospodarskih združenjih član ene izmed revizijskih zvez, včlanjenih v Glavni zadružni zvezi v Beogradu.

Na osnovi §§ 29. in 60. zakona o gospodarskih združenjih ter §§ 2., 7., 8., 9., 11., 12., 31. in 37. pravil zadruga »Učiteljska samopomoč«, z. z. o. j. v Ljubljani, se predpisuje sledeči

POSLOVNIK

o poslovanju te zadruga.

I. Določila glede članstva.

Člen 1.

Zadruga sprejema za zadružnike učitelje, profesorje, njih žene in vdove, učiteljice na javnih in zasebnih šolah ter neučitelje, če so te zadružnice; dalje bivše učitelje(-ce) in profesorje, ki so dodeljeni raznim uradom, podrejenim prosvetnemu ministru, prosvetnim oddelkom, državnim knjižnicam, muzejem, gledališčem itd. Vsi ti morajo imeti stalno bivališče v okolišu zadruga, izjema velja le za tiste, ki so se že kot zadružniki preselili izven okoliša zadruga. Zadruga ne sprejema bolnih in onih priglasencev, ki so že dovršili 45. starostno leto. V dvomljivih primerih morajo priglasenci predložiti zdravniško sprave.

Za priglasenca, ki je predložil zadružni upravi glede zdravja napačne podatke ali neresnična potrdila in je v dobi šestih mesecev umrl, nimajo dediči pravice do posmrtnine.

Člen 2.

Zadružniki, ki so izstopili iz učiteljske službe, ostanejo še v zadrugi toliko časa, dokler izpolnjujejo dolžnosti, ki jim jih nalagajo zadružna pravila in sklepi skupščine.

Ako zaradi mobilizacije zadružnik ne more izvrševati dolžnosti, ga upravni odbor ne izključi iz zadruga; v primeru njegove smrti izplača zadružna uprava dedičem določeno posmrtnino, od katere odtegne vse zaostanke na članskih prispevkih. Če se zadružnik vrne iz vojne, mora poravnati vsa izostala vplačila.

Prostovoljno izstopivši in izključeni zadružniki morajo poravnati vse zaostanke na članskih prispevkih; zadružna uprava more te tudi izterjati po sodišču. Izstopivši in izključeni člani ne morejo zahtevati od zadruga, da jim vrne že vplačane zneske.

Člen 3.

Ako izključeni ali izstopivši zadružniki zopet vstopijo v zadruga, morajo vplačati vsa od izstopa ali izbrisa dalje izostala vplačila rednih zadružnikov.

Zadružnik US, ki je zaradi odsolitve kadrskega roka moral izstopiti iz državne službe, pa po oprostitvi vojaške službe ni bil takoj sprejet v državno službo, ne plača za dobo kadrskega roka in čakanja na državno službo,

če je v resnici zaposlil zanjo, nikakih članskih prispevkov in mu jih tudi pri ponovnem sprejemu ni treba plačati. Če v tej dobi umrje, izplača zadruga kljub temu posmrtnino, odtegne pa od nje vsa v tej dobi izostala vplačila rednih zadružnikov. Od dneva ponovnega sprejema v državno učiteljsko službo plačuje članske prispevke in je zopet redni zadružnik. Po vstopu v državno službo se pismeno priglasi pri zadružni upravi. Kdor se tri mesece po sprejemu v državno službo pismeno ne zglaši za novo ureditev obveznih vplačil, temu prenehajo ugodnosti tega člena. Upravni odbor se pooblašča, da obravnava in pravomočno sklepa o takih primerih.

II. Članski prispevek.

Člen 4.

Zadružnik vplača za vsak smrtni primer (smrt enega zadružnika) po 5 din. Poštnino zaračuna zadruga po dejanskih izdatkih. Nakazovanje članskega prispevka (s poštnino) se mora izvršiti vsak mesec po prejemu tiskane ali pisane obvestila o dolžnem znesku od zadružne uprave. Zadružnike, ki po trikratnem brezuspešnem opominu ne poravnajo zaostalih zneskov, upravni odbor lahko izključi iz zadruga.

III. Posmrtnina.

Člen 5.

Po zadružnikovi smrti in po prejemu zadružne knjižice ter mrtvaškega lista izplača zadružna uprava zakonitim dedičem ali upravičenim predlagateljem zadružne knjižice posmrtnino v znesku 13.000 din.

Iz posmrtnine se poravnajo odbitki, izkazani v členih: 2., 6., 7., 8., 10. in 11. poslovnika, kot prispevki za socialni in starostni sklad ter morebitni pokojnikovi zaostanki na članskih prispevkih ali drugih določenih plačilih.

Člen 6.

1. Pravico do posmrtnine imajo:

- a) zadružnikova vdova oziroma vдовec zadružnice;
- b) po zadružniku vdovcu oziroma po zadružnicij vdovi otroci;
- c) po zadružnikih, ki nimajo otrok in niso poročeni, njih zakoniti dediči skupno ali posamezno, kakor je to pokojnik določil v življenju. Vsak zadružnik pa lahko določi za prejemnika svoje posmrtnine poljubno osebo, zavod ali ustanovo, katere ime sporoči zadružni upravi US v pismeni izjavi.

2. Ako se samski zadružnik poroči, izgubi izjavo pod 1c svojo veljavo, če se glasi v korist kaki drugi osebi, zavodu ali ustanovi, ne pa ženi oziroma možu. Vsak zadružnik je upravičen, da tudi po svoji poroki imenuje za prejemnika posmrtnine drugega dediča kot ženo oziroma moža.

3. Ako ni zakonitih dedičev ali prejemnikov posmrtnine po točkah 1. in 2. tega člena ali pa, če se ti odpovedo posmrtnini, pripade ves dedič določeni znesek skladu za izplačilo posmrtnine.

4. Odstop ali cesija zadružnikovim dedičem namenjene posmrtnine ni mogoč ter se tudi ne more rubiti.

Člen 7.

O višini članskega prispevka in zneska za posmrtnino za dobo enega leta, oziroma do prihodnje skupščine določajo člani na skupščinah.

IV. Sredstva zadruga.

Člen 8.

Sredstva zadruga so:

1. Poslovni delež, določen v § 8. zadružnik pravil;
2. članski prispevek za smrtni primer, kakor ga določa letna skupščina;
3. letna upravna;
4. sprejemne pristojbine;
5. poslovni prispevki za poštnino, tiskovine, prepise zadružnih knjižic, opomini, razna zahtevana pojasnila itd.;
6. dohodki iz nepremičnin in morebitni drugi dohodki;
7. sklad za izplačila posmrtnin;
8. socialni sklad;
9. starostni sklad;
10. rezervni sklad.

Upravnina

Člen 9.

Za kritje upravnih stroškov v zadrugi mora vplačati vsak zadružnik letno s prvim vplačilom kot upravnino 10 din.

Sprejemne pristojbine.

Člen 10.

Ob sprejemu v zadruga plača vsak zadružnik vstopnino, ki je določena po starostnih letih in sicer:

1. od 20 do 25 let 1 din,
- od 26 do 30 let 5 din,
- od 31 do 35 let 20 din,
- od 36 do 40 let 30 din,
- od 41 do 45 let 50 din.

2. Priglasenci od 25. do 45. leta vplačajo k tem zneskom za vsako nad 25. starostno leto še dodatek po 150 din. — Najvišji dodatek v dobi od 44. do 45. leta znaša 3000 din.

3. Zadruga lahko sprejema nove zadružnike s samo vstopnino po točki 1. ali pa z vstopnino in doplačilom po točki 1. in 2.

4. Pri zadružnikih, ki so vstopili v zadruga po 1. juliju 1933. in so plačali samo vstopnino po točki 1. brez letnega dodatka po 150 din po točki 2., prejmejo dediči za vsako leto — od 25. leta dalje — po 1,2 % manjšo posmrtnino. Z zadnjim sprejemnim letom — od 44. do 45. leta — se zniža posmrtnina za 24 %.

5. Neizplačana razlika v posmrtnini po t. 4. tega člena pripade starostnemu skladu.

6. Poslovni prispevki znašajo:

- a) poštnina 5 din;
- b) tiskovine 6 din;
- c) prispevek za socialni sklad 60 din.

Člen 11.

Stroške za pismene opomine, prepise zadružnih knjižic ali razna druga zahtevana pojasnila zaračunava zadružna uprava po dejanskih stroških in sklepih upravnega odbora.

V. Skladi.

a) Sklad za posmrtnine.

Člen 12.

Da more izpolnjevati svoje denarne obveznosti, četudi se hitro ponavljajo smrtni primeri, ima zadruga svoj posebni sklad za izplačevanje posmrtnin.

Ta se dopolnjuje:

1. z darili zadružnikov ali drugih oseb;
2. z neizplačanimi posmrtninami po čl. 6., točki 3. tega poslovnika.

b) Socialni sklad.

Člen 13.

Zadruga ima svoj socialni sklad. Iz tega deluje upravni odbor zadružnikom v primeru težke boleznii ali resnične socialne potrebe denarna posojila, ki jih prejemniki brezobrestno vračajo v rednih mesečnih obrokih.

V socialni sklad spadajo:

1. enkratni obvezni prispevek v znesku 60 din, ki ga vplača vsak zadružnik s sprejemnimi pristojbinami po čl. 10., točki 6. c poslovnika;
2. 1% odbitek od izplačanih posmrtnin;
3. darila temu skladu.

Vplačani zneski ostanejo last socialnega sklada in se ne vračajo vplačnikom.

Ko doseže socialni sklad višino 300.000 dinarjev, se 1% odbitek od izplačanih posmrtnin prenese na kak drug sklad po sklepu članske skupščine.

Pri podeljevanju podpor se ravna upravni odbor po pravilniku, ki ga je potrdila skupščina v letu 1934. in ga spopolnjujejo naslednje skupščine.

c) Starostni sklad.

Člen 14.

Zadruga je ustanovila starostni sklad v ta namen, da upravni odbor uporablja obresti tega sklada za olajšave zadružnikom, ki so najdalje časa v zadrugi.

V ta sklad spadajo:

1. odbitki pri znižanih posmrtninah po čl. 10., točka 4.;
2. 1% odbitek od izplačanih posmrtnin;
3. darila temu skladu.

č) Rezervni sklad.

Člen 15.

Rezervnemu skladu se pripisujejo po zakonu o gospodarskih združenjih določeni delni bilančni prebitki ter morebitna darila temu skladu. Rezervni sklad služi za kritje izrednih zgb, ki jih ne pokrije poslovni dohodek tekočega leta.

Rezervni sklad se v nobenem primeru ne sme deliti med zadružnike.

Po sklepu skupščine pa lahko odbor nakupi za neki del rezervnega sklada nepremičnine, od katerih bi bil dohodek vsaj tolikšen kakor od naloženega rezervnega sklada.

Člen 16.

Vse sklade upravlja in odreja podrobno uporabo upravni odbor, ki pa mora voditi o tem pri vsakem skladu posebej (ločeno) račune in knjigovodstvo. V letnem računu mora biti stanje teh skladov izkazano posebej in to po začetnem in končnem stanju.

Člen 17.

O spremembi, dopolnitvi ali popravi tega poslovnika lahko sklepa pravomočno vsaka skupščina.

Člen 18.

Poslovnik postane veljaven, ko ga sprejme skupščina zadruga ter ga odobri revizijska zveza.

Člen 19.

Ta poslovnik je bil sprejet na skupščini v Ljubljani dne 8. septembra 1940.

Ta pravila in poslovnik bo premočila in sprejela izredna članska skupščina, ki bo v nedeljo, dne 8. septembra 1940., v II. deški mestni ljudski šoli na Cojzovem grabnu v Ljubljani. Začetek ob 9. uri. Pridite in prisestite predloženi osnutek pravil s seboj!

Skrajšanje pouka na učiteljskih

Na osnovi člena 1. uredbе o izpremembah in dopolnitvah dosedanjih predpisov je ministrski svet izdal uredbо o izjemnem sprejemu učencev in učenk v V. razred učiteljskega in o skrajšanem učenem l. 1940./41. za redne učence in učenke tega razreda. Uredba določa:

Čl. 1. Učenci in učenke učiteljskega, ki so z uspehom dovršili IV. razred in se vpišejo v V. razred učiteljskega v šolskem letu 1940./41., bodo dovršili ta razred 22. decembra po programu in učnem načrtu, kakor ga bo določil prosvetni minister.

Učenci in učenke, navedeni v gornjem odstavku, ki so z uspehom dovršili V. razred učiteljskega, bodo delali učiteljske diplomske izpite v januarju 1941. v smislu zakona o učiteljskih.

Čl. 2. V šolskem letu 1940./41. se lahko vpišejo v V. razred učiteljskega tudi učenci, ki so napravili višji tečajni izpit na srednjih šolah, njihovo število in razporeditev po učiteljskih pa bo odredil prosvetni minister s posebnim ukrepom.

Učna doba za te učence in učence bo trajala redno od 10. septembra 1940. do 15. maja 1941. Učni načrt in program za nje po predpisal prosvetni minister.

Po uspešno dovršenem V. razredu bodo učence in učenci tega razreda pripuščeni k učiteljskemu diplomskemu izpitu, kakor ga določa zakon o učiteljskih, dolžni pa bodo napraviti izpit le iz pedagoške skupine predmetov in šolskega dela. V učiteljsko diplomu se jim bodo vpisale tudi letne ocene o predmetih, ki so se jih učili na ostalih srednjih šolah ter ocene o predmetih, kakor so navedene v njihovih diplomah o višjem tečajnem izpitu, ter ostalih predmetov, ki so jih imeli na učiteljskem. Diploma bo veljala tudi brez ocene o glasbi in ročnem delu.

Čl. 3. Kandidati, ki so napravili učiteljski izpit v smislu 1. in 2. člena te uredbe bodo kvalificirani kot začasni osnovnošolski učitelji, praktični učiteljski izpit pa bodo lahko napravili v smislu določb zakona o osnovnih šolah.

Čl. 4. Uredba bo uveljavljena, čim bo objavljena v »Službenih novinah«.

Splošne vesti

VAŽNO ZA BLAGAJNIKE

Blagajnike učiteljskih društev naprošamo, da se v novem poslovnem letu drže točno od banovinske skupščine odobrenega poslovnika za blagajniško poslovanje, ki je objavljen v tej številki »Učiteljskega tovariša«.

Mesečne prijave in prispevki naj se dostavljajo sekciji točno ob določenem roku, ako že ne takoj v septembru, pa gotovo v oktobru za oba mesca. Članarina sekciji znaša za redne člane s podpornim fondom mesečno 14 din, za učiteljice poročene z učitelji pa 6 din. Članarina naj se pobira v smislu poslovnika vedno vnaprej.

Članski sezname naj se spišejo letos le v dveh izvodih, enega za društvo, drugega za Beograd, ki se ga naj dostavi sekciji. Zadevne tiskovine dobe vsa društva pravočasno.

Sekciji naj se dostavi pravočasno le mesečna prijava za september za imensko navedbo vseh osebnih sprememb, bodisi pristopivših bodisi izstopivših članov od 1. julija t. l. dalje. Primerjajoč število članstva v juniju in upoštevajoč pristopivše in izstopivše člane do mesca septembra se mora prijava v septembru ujemati s številom članstva s prijavo za junij.

Pri dostavitvi prijave za september naj se priloži imenski seznam vseh v društvu z učitelji poročenih učiteljic, označenih v prijavi pod b), in včlanjenih upokojencev pod c).

Lanske dolgove naj društva izterjajo od posameznikov v mesečnih obrokih in jih naj nakazujejo sekciji v svojo poravnave.

Naročite takoj potrebne mesečne prijave, ker bomo te dostavljali le po naročilu.

JUU — sekcija Ljubljana.

POSLOVNIK

za blagajnike sreskih učiteljskih društev JUU dravske banovine

Čl. 1. Vsako društvo izvoli v smislu pravi svojega(-jo) blagajnika(-co), ki ima nalog, da vodi pregled članstva, urejuje blagajniške posle in pazi na to, da članarino člani točno plačujejo in jo istočasno nakazujejo sekciji v okviru prispevkov, ki jih določa vsakokratna banovinska skupščina.

Čl. 2. Članarina naj se pobira in plačuje v izogib zaostankov vedno mesečno naprej. V to svrhu naj bo na vsaki šoli društveni poverjenik, najbolje šolski upravitelj (-ica), ki odtegne tako 1. vsakega mesca ob izplačilu mesečne plače določeni prispevek in ga pravočasno izroči društvu blagajniku. Na enorazrednih naj izvršijo to učitelji (-ice) sami ali po dogovoru društveni blagajnik.

Čl. 3. Ker plača vsak član članarino ob začetku mesca naprej, je isti mesec član tistega društva, kjer je plačal, četudi se v

teku mesca izseli. S 1. prihodnjega mesca pa postane član novega društva.

Društveni blagajnik naj vsako premostitev takoj sporoči blagajniku tistega društva, kamor se je član preselil. Vsak član pa, ki je spremenil svoje bivališče, se je dolžan takoj prijaviti kot član novega društva, ki naj ga javi nato sekciji v svrhu točne dostavitve stanovskih listov.

Čl. 4. Članarina se plačuje od 1. septembra do 30. junija vsakega šolskega leta. V času velikih počitnic se članarina ne pobira, temveč prejemajo člani JUU stanovske liste nemoteno dalje. Ako pristopi kdo v organizacijo v času počitnic, prejema stanovske liste s 1. prihodnjega mesca. Prispevke se plača šele s 1. septembrom.

Čl. 5. Članarina naj se nakazuje sekciji mesečno sprti, a najkasneje do 15. vsakega mesca, na ta način ne bo pri društvih nobenih zaostankov.

Čl. 6. Mesečne prijave naj se dostavljajo sekciji vedno točno, a najkasneje vedno do 10. vsakega mesca. Izstop in pristop članstva velja vedno s 1. vsakega mesca, bodisi nazaj ali naprej. Le v nujnih primerih naj se javi pristop ali izstop potom dopisnice. Prijave naj bodo v vseh rubrikah številčno izpolnjene. Število v septembru izkazane članstva se mora ujemati s številom mesca junija prejšnjega poslovnega leta z upoštevanjem v teku počitnic pristopivših in izstopivših članov. Prav tako morajo biti ostale mesečne prijave glede števila članstva v točni medsebojni številčni zvezi.

Čl. 7. Z neučitelji poročene učiteljice ne spadajo pod točko b) mesečne prijave, temveč plačajo celotne prispevke.

Upokojenci pred uradniškim zakonom (novinci), ki prejemajo stanovske liste brezplačno na račun sklada učiteljskega naraščanja ozir. učiteljske samozobrazbe na predlog učiteljskega društva in po odobrenju sekcije, se vpišejo pod točko c) mesečne prijave.

Čl. 8. V mesečne prijavi naj se pri izstopivših članih navede obnem vzrok izstopa in kraj oziroma srez premostitve. Isto tako pri pristopivših kraj in srez prejšnjega članstva.

Čl. 9. Letni članski sezname s izpolnitvijo v dveh izvodih. En izvod ostane pri društvu, drugega pa pošlje društvo sekciji, da ga odpravi centrali v Beograd. Ta seznam mora biti pri sekciji najkasneje do 1. oktobra. Na podlagi prejšnjega seznama ugotove blagajniki imena starih članov, brišejo izstopivše ter pripišejo nove člane, kar mora biti v skladu s številom, izkazanim v mesečni prijavi za september, in ne čakajo na poznejšo ureditev števila članstva. Tako čakanje je za medsebojno administracijo in za članstvo velika iz-

Torpedirana draginja

Učitelj Miha Bilček je bil obče znana osebnost. Da pa bi bil obče spoštovana oseba, ne moremo trditi, ker je bila javna tajnost, da ima pri trgovcu dolg v višini 2505 din, da mesarju dolguje 679,50 din, in da si je pri drugem trgovcu v vasi izposodil 500 din, da je menda v Ljubljani plačal upnika, ki mu je grozil s tožbo. Vedelo se je še to in ono, da je temu in onemu dolžan, da ta mesec plača temu, pa oni ne dobi ničesar, in da je obče slab in netočen plačnik.

V ostalem mu niso mogli ničesar očitati, bil je vesten in dober učitelj, tudi s kmeti se je znal pogovoriti in je ob nedeljah tudi v cerkev hodil; skratka, imel je vse lastnosti prikupnega človeka razen, da mu je vedno primanjkovalo denarja.

Vse to je bridko občutil tudi učitelj Bilček sam in si je na vse pretege prizadeval, da pride v višjo skupino in da mu ob splošni draginji povišajo plačo. A, ker so mu že sojenice v zibki naravnale pot, ni mogel stopiti iz napeljanega kolovoza, je čakal na povišico štiri leta dalje kot bolj gibčni in prilizljivejši tovariši. Izračunal je, da so mu s tem ukradli blizu deset tisoč, in je zdihoval mislil, kako bi lahko poplačal dolgeve in še za nakup bi mu nekaj ostalo ter bi postal sploh neoporečna osebnost.

A tako ni bilo z vsem tem nič in le draginja je bujno naraščala. Draginja je sicer utemeljena, kadar se cene dvigajo, zato je tu-

di uradno priznana in dovoljena. Zato je draginja rasla kakor kvas, ker so ji vsi gojili in je bila tudi dobičkanosna ter ni bila nikomur na poti razen Bilčku in še nekaterim revežem. Ti pa v življenju sploh niso ničesar pomenili in je draginja brez vseh večjih protestov zavzela dostojno mesto in obliko.

V vasi se je pričela draginja takole: Prišel je časopis, ki je naznanjal, da so se v mestu nekatera živila podražila. Gospa Trebušanova, soproga vladnega svetnika v pokoju, veleposestnica in solastnica tovarne, ki je Bilčku prodajala mleko, je takoj preudarila, da ima mleko sramotno nizko ceno. Pomislite, mleko, najbolj tečna pijača, skoraj jed, in od njenih krav celo, ki imajo tako mastno mleko, tako rekoč samo smetano, je dajala po 1,50! Kam je le gledala, kaj je le mislila, da je tako dobro mleko skoraj zastojaj dajala? In še temu človeku, temu Bilčku, ki nič nima in je ves zadolžen!

Težko je čakala prvega. Kar trepetala je od neučakanosti.

Prvega je prinesel Bilček denar. »Ja, gospod Bilček, kaj vam moram povedati, strašno slabo novico, ta draginja, čisto sem iz sebe, ja, kam bom prišla. Cene gredo gor, vse se dviga, dohodkov pa toliko kot nič. Ne pride-la se skoraj ničesar, živina pa samo žre. Ja, kam bom prišla? Res se mi smilite gospod Bilček, ampak povedati vam moram, da mleka izpod dveh dinarjev ne morem več dati.«

In se je Bilček spomnil, da so mu pravili, da je ta ženska po vsej vasi letala, do vseh mlekarij, da so neumne, če bodo mleko izpod dveh dinarjev prodajale.

guba in obnem posledica nerednega dostavljanja stanovskih listov.

Čl. 10. Ta poslovnik stopi v veljavo, ko ga odobrita upravni in nadzorni odbor in potrdi banovinska skupščina.

— Sprejem gimnazijcev z višjim tečajnim izpitom v V. razred drž. učiteljskega v Ljubljani. Prošnje za sprejem, kolkovane z deset-dinarskim drž. kolkom, je treba poslati po pošti ali osebno vložiti na ravnateljstvu drž. učiteljskega v Ljubljani do 7. septembra t. l. Priloge: krstni list, izpričevalo o višjem tečajnem izpitu, kratek življenjepis s kolkom za 4 din in npravnstveno izpričevalo za tiste, ki v zadnjem letu niso bili na rednem šolanju. — Prosilci ne smejo biti ob vpisu stari nad 25 let. Sprejetih bo 30 učencev in 10 učenk. — Učenci(ke), ki so letos napravili višji tečajni izpit, imajo prednost pri sprejemu. Vsi, ki bodo vložili prošnje, naj se javijo v ponedeljek dne 9. t. m. ob pol osmih na ravnateljstvu, kjer bodo dobili nadaljnja navodila.

Ravnateljstvo.

— Vse tečajnike lanskega počitniškega protialkoholnega tečaja v Ljubljani obveščam, da sem izročil naročene fotografije tajništvo

Osebnе zadeve

— i Na lastno prošnjo so premeščeni naslednji učitelji in učiteljice: Aleš Erik iz Zaslja, ban. vardarska, v Remšnik, Dravograd; Ambrožič Ladislav iz Sinjega vrha v Črnošnjice, Novo mesto; Brce Albina iz Dobrne v Galicijo, Celje; Bree Ivan iz Sv. Jošta v Galicijo, Celje; Beričič Julija iz Kupšincev v Cven, Ljutomer; Brejc Bogomir iz Štrekļjevca na Rakek, Logatec; Blažič Doroteja iz Kaple k Sv. Antonu, Maribor levi breg; Budna Lucija iz Ljubna v Stopiče, Novo mesto; Branisel Marjeta iz Sladkega vrha v Sv. Jurij, Ljubljana okolica; Čenčič Tatjana iz Belih vod v Hum, Ptuj; Čuk Cecilija iz Gezanjev v Križevce, Ljutomer; Duša Teodora iz Stare vasi k Sv. Benediktu, Maribor levi breg; Fink Vida iz Narapelj v Majšperk, Ptuj; Gorjup Olga iz Svibna v Šmartno, Kamnik; Gunčar Josipina iz Nove Štiffe na Rako, Krško; Jerman Zorislava iz Dobja v Št. Jernej, Krško; Kuhar Mihaela iz Svibna v Zg. Tuhinj, Kamnik; Klemenc Franc iz Malega Crskega, ban. vardarska, v Vel. Palano, Lendava; Kranjec Jožef iz Kobilja v Turnišče, Lendava; Kos Viljemina iz Koprivnice v Stanetinec, Ljutomer; Kek Drago iz Samanice, ban. vardarska, k Sv. Vidu, Logatec; Kranjc Vladimir iz Čelopeka, ban. vardarska, v Dobje, Šmarje; Levstek Marjan iz Sv. Tomaža v Moravce, Kamnik; Lesar Neža iz Velike Polane v Loški potok, Kočevje; Lesar Marjeta iz Male Poljane v Loški potok, Kočevje; Lipaj Gabrijela iz Domanjšencev v Tišino, Murska Sobota; Lenčak Dušan iz Zdol v Lavrč, Ptuj; Lerman Kristina iz Cerkelj v Notranje gorice, Ljubljana okolica; Ličar Darinka iz Dobja v Št. Jernej, Krško; Mušič Anton iz Vurberga v Jezersko, Kranj; Mivšek Jožef iz Belih vod v Št. Jošt, Ljubljana okolica; Majnik Marija iz Remšnika k Sv. Marjeti,

Protialkoholne lige v Ljubljani, ki je obljubilo, da jih bo skupaj z diplomami odposlalo tečajnikom na njihova službena mesta. Reklamirajte pri Protialkoholni ligi, Ljubljana, Beethovnova ul. 10/I. Pavčič Marijan, Trbovlje.

— Obvestilo. Vsem ljudskim šolam v ljubljano sporočamo, da bo izšlo Hafner-Ločniškarjevo Tretje slovensko berilo najkasneje do 15. septembra t. l., Črničev-Jegličeve Računice za ljudske šole III. in IV. del pa do konca septembra. Vse te knjige je za pouk v šolah odobrilo ministrstvo prosvete. Črničev-Jegličeva Računica I. del je že izšla, II. del pa bo izšel do konca septembra. — Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

— Nove podrobne učne načrte, razporejene po letnih, mesečnih in tedenskih stvarnih in vzgojnih enotah, je sestavil tovariš Josip Dolgan, okrajni šolski nadzornik v Litiji. Ves načrt je razdeljen na 7 učnih stopenj ali razredov in upošteva letne idejne enote Dolganovih in Vrančevih Podrobnih učnih načrtov. Delo je tipkano in obsega za vsak razred povprečno po 8 polnih strani. Kdor želi načrte, naj po dopisnici sporoči avtorju v Litijo. Za stroške se bo računalo za posamezen razred po 6 din, za celoten izvod pa 25 din.

Ptuj; Merčun Marija iz Pertoče v Podlomek, Škofja Loka; Naglič Marija iz Ivanevcev k Sv. Benediktu, Maribor levi breg; Ocvirok Angela iz Sv. Petra pod Sv. gorami k Sv. Juriju ob Taboru; Pavlin Marija iz Lipe v Vrhpolje, Kamnik; Pinterič Ivan iz Trate v Toplice, Novo mesto; Pevc Anton iz Primskovega k Sv. Lenartu, Škofja Loka; Prosen Hildegarda iz Roba v Sela, Kamnik; Prosen Mihael iz Krvave peči v Sela, Kamnik; Race Josipina iz Starega loga v Dramlje, Celje; Ravbar Friderika iz Sv. Ruperta v Frankolovo, Celje; Raner Matilda iz Radatovičev v Podzemelj, Črnomelj; Rous Marjeta iz Srednje Bistrice v Hotič, Litija; Rigler Milena iz Javorja v Ribče, Litija; Rusjan Evalda iz Cirkovcev v Ruše, Maribor d. breg; Sosič Anton iz Krape, banovina vardarska, v Dole, Litija; Sudar Gabrijel iz Slivnice k Sv. Juriju ob Pesnici; Samedec Marija iz Zavrča v Zagradec, Novo mesto; Slomšek Josip iz Škrilja v Šokat, Podvoljvek, Gornji grad; Šerbak Zora iz Stogovcev k Sv. Trojici, Kamnik; Šefman Stanislav iz Svetlega Potoka v Tržišče, Krško; Šuen Nikolaj iz Sv. Bolfenka v Št. Rupert, Maribor levi breg; Škerbinc Frančiška iz Trnja v Cankovo, M. Sobota; Švajger Viktor iz Sv. Bolfenka v Zavrč, Ptuj; Šlibar Amalija iz Podlomek v Trato, Škofja Loka; Urbančič Rozalija iz Sv. Vida pri Ptuj v Podlipo, Ljubljana okolica; Žagar Elza iz Bočne - Gor. Grad v Novo cerkev — Celje; Vertič Zofija iz Preloke v Podzemelj, Črnomelj; Vodopivec Ivan iz Žužlja na Golo, Ljubljana okolica; Veber Gabrijela iz Dražgoš na Trato, Škofja Loka; Zdešar Stana iz Senovega v Št. Vid, Litija; Žmavc Gabrijela iz Lipe v Kapelo, Ljutomer; Župan Ana iz Vivanja v Kapelo, Brežice.

Iz listov

— i Naša ljudska šola na kmetih je naslov članku v »Slovenec« od 17. avg., iz katerega posnemamo sledeče ugotovitve: Prav pogosto se slišijo še zmerom glasovi po deželi, da je gospodarske zaostalosti na kmetih kriva ljudska šola. Prav rado se pripoveduje, da kmečki otrok na ljudski šoli ni dobil dovolj pouka o umnem kmetovanju, da mu učitelji niso dovolj razložili posameznih kmetijskih panog. Če bi ljudska šola posvečala tej strani malo več skrbi, tedaj bi se gospodarske razmere na naši vasi izboljšale, bodoči kmet bi bolje živel, dvignila bi se njegova samozavest, zraslo bi njegovo zaupanje vase in veselje do dela bi se dvignilo. — Res je, da je gospodarski dvig našega kmeta zelo potreben. Prav tako drži, da je strokovna izobrazba našega kmetijskega ljudstva še zelo pomanjkljiva. Vse

moramo storiti, da se vse to čimprej izboljša, toda eno je treba pri vsem tem nad vse glasno poudariti in to je: ljudska šola ni in nikoli ne sme biti strokovna šola, tudi v višjih razredih ne! Ljudska šola mora tudi na kmetih ostati predvsem tista osnovna edinica, ki otrokom posreduje prve in glavne nauke o življenju in njegovi vsebini, nikakor pa ne sme te svoje naloge opuščati zato, da bi že v ranih letih kmečkim otrokom posredovala glavne nauke, ki jim ga lahko pozneje posreduje šele kmetijska strokovna šola.

— i Šole se odpirajo... piše »Slovenec« od 30. avg. ter razglablja med drugim tudi: Naše družine in domovi bodo v teh mescih svetovne preizkušnje hudo trpeli. Mladina bo še bolj samá ko kdaj koli poprej iskala poti in smeri iz svojih vtisov in ugotovitev. V do-

Tako se je pričela draginja na kmetih. Tudi trgovec je spoznal, da je dajal mast prepočeni in jo je takoj podražil za dinar, čeprav se mu je lanska zaloga že lep čas kvarila.

Tudi drugi so pravilno izračunali, da se je pričela draginja. In čisto zastojaj. Prav nič te ne stane, samo dražje prodajaš in jadicuješ: »Oh, ta draginja!« In trgovec je Bilčku dopovedoval: »Saj ne kradem in ne goljufam. Konjunktura je pa pravična.«

Le Bilček je imel zavezana usta. Ker mora biti v državi red in poštenost, so na Bilčka strogo pazili, da ni kaj znil proti obstoječemu redu. Takj so nevarni elementi, te je treba trdno držati. In so držali Bilčka od vseh strani trdno v pesteh, da si ni upal ziniti nobene, tudi gospe Trebušanovi ne, ko mu je podražila mleko.

Blizala se je zima, pa bi si bil Bilček rad kupil drva. Saj je dobival zanje celih 50 din mesečno. Stopil je do krojača, ki je prekupčeval z drvni. Bog ne daj, da bi Bilček prekupčeval z drvni. Strašno bi poškočeval obstoječi red in ugled države. — »300 din za klaftr borovih.« — Pa ni imel Bilček denarja prvega in je čakal do drugega prvega. »400 din«, je rekel krojač, »grozno narašča draginja«, in je pokazal na že trohneča drva.

Pa je prišla Bilčkova žena iz trgovine domov. »Ti, Miha«, je rekla, »trgovca pravi«, da se bo blago zelo podražilo. Za otroke moram vzeti nekaj metrov za perilo.« — Bodi, v

božjem imenu, si je mislil Bilček, draginja gre gor in otroci morajo imeti nekaj za zimo. Tako je plačal blago po 19 din, ki je ležalo že dve leti na polici ter je poleg mušjih pik sramežljivo na pozabljenem listku kazalo staro ceno 11 din.

Zato je draginja naraščala in je bilo prav tako. Kajti cene so se dvigale, človek pa mora tudi v draginji živeti.

To so končno spoznale tudi najvišje glave, tako rekoč cvet modrosti. Objavile so, da se bodo uradništvu povišale plače. Bilčku je zasijala zarja upanja! Zdad bodo torpedirali draginjno, je veselo pričakoval. 500, 400, 300, je razburjeno upal. Grabil je po časopisih. Končno je oko zazrlo usodno številko — 8 kovačev, je pohlevno bral.

V vasi je završalo: »Bilčku so povišali plačo. Ta ima denar!« In je prvega prihodnjega mesca razburjena gospa Trebušanova, soproga vladnega svetnika v pokoju, veleposestnica in solastnica tovarne, z milim glasom povišala mleko na 2,50. Krojač je takoj nastavljal drva na 450 din in se je požvižgal na uredbo o maksimiranju cen, ki jo še pes ni povohal, mast krompir, fižol moka in vse, kar se da pojesti, se je visoko podražilo ter je gospa trgovka preplašenim kupcem dopovedovala, da blaga ni več dobiti in da ima še zadnjih nekaj kosov po 25 din. Čeprav je Bilček vedela, da bo blaga še vedno dovolj, je verjela, da bo kmalu po 30 in 50, ker draginja strašno narašča in ni nikogar, ki bi jo pahal... Duje Budak.

mačih razmerah se ne bo moglo uveljaviti mirno in ustaljeno presojanje življenjskih razmer in sedanjih časov. Zato bo morala v tem šolskem letu šola bolj ko kdaj poprej skrbeti tudi za ta del mladinske vzgoje. — Urejene razmere v družinah in domovih so temelj za socialni mir, ki si o njem ustvari mladina sliko že po svojih domovih. Tega bo letos zelo primanjkovalo. Pač pa bo morala to dati v podvojeni meri svoji mladini na rapolago šola. Šolski razredi ne bodo več samo učilnice, biti bodo morali velika družinska občestva, ki bodo blažila socialna nasprotja sedanjega časa med mladino in ji vračala zavest velike in nedeljive skupnosti.

—**1. Odpusti srednješolskih profesorjev.** Z odlokom ministra prosvete dr. Korošca je bilo odpuščenih iz državne službe 8 suplentov na raznih gimnazijah in 4 uradniki ministrstva prosvete. Odpuščenji uradniki so bili levičarsko usmerjeni. (»Jutro«, 31. avg.)

—**1. »Trgovski list«** od 23. avg. prinaša poročilo XX. redne skupščine Zveze trgovskih združenj. Iz govora predsednika Staneta Vidmarja posnemamo med drugim sledeče: Polagoma se odgrinja zavesa, razmere odkrivajo čimdalje jasneje prave krivice naraščanja draginje, prave navijalce cen, prave povzročitelje pomanjkanja blaga in surovin. Kljub temu pa še vedno ne vidimo prave odločnosti in odločilnih mestih, da se stopi na vrat tistemu anonimnemu kapitalu, tistim pijavkam, ki iz špekulativnih razlogov zavirajo normalni razvoj trgovine, ki onemogočajo delo malemu našemu človeku in po svojih odličnih zvezah tukaj in v inozemstvu dosežajo vse mogoče ugodnosti in možnosti bajnih zaslužkov ali bolje rečeno nezaslišane »plačkanja«. Vedno in vedno znajo usmeriti bič raznih radikalnih ukrepov navzdol na malega človeka, še vedno lahko varajo in zavajajo v zmoti tudi one odločujoče činitele, ki imajo resno voljo napraviti red v naših gospodarskih in socialnih razmerah. — Na žalost naseda tudi naša javnost in naše časopisje le preredi tej izvrstno organizirani kampanji in ne vidi v umetno ustvarjeni megli razbojnikov, ki se z bogatim plenom umikajo upravičenemu ogorčenju in jezi naroda. Mi se bomo potrudili, da pokažemo ob vsaki priliki prave krivice brezobzirno, pa naj sedijo kjer koli. Zahteevamo pa, da tudi naše oblasti uvidijo na temelju izkušenj in dokazov zlasti v zadnji dobi, da so bile v zmoti glede slovenskega trgovstva, zahtevamo, da zagrabijo energično prave krivice, pričakujemo od njih pogum in odločnost, da onemogočijo tudi tistim velikim in mogočnim finančnim kapacitetam, raznim kartelom in družbam plačkanje in izkoriščanje ter tako omogočijo pošteno delo našemu človeku.

—**1. Težkoče v našem ljudskem šolstvu** je naslov uvodniku v »Jutru« od 4. septembra v katerem se pisec dotika pomanjkanja učnih prostorov, pomanjkanja kreditov, vprašanja preskrbe učencev s knjigami in učili in pomanjkanja učiteljstva ter pravi med drugim tudi: Druga uredba ministrstva prosvete določa, da se smejo vpisati v V. razred učiteljšč absolventi popolne gimnazije, da v enem letu spopolnijo strokovno izobrazbo. Nevarnost je v tem, da se bodo nekateri teh učiteljev samo mimogrede posvetili učiteljskemu poklicu in se vpisali na univerzo ter, kakor hitro jim bo mogoče, prešli v druge, bolj plačane poklice. Delo v ljudski šoli zahteva celega človeka, ki se mora z vsem srcem posvetiti vzgoji mladine. Poklic ljudskošolskega učitelja v vaseh, oddaljenih od prometnih sredstev, ni lahek, in tudi plače učiteljstva sposobnih in delavnih ljudi ne privlačijo. Iz teh razlogov se že do sedaj ni priglašalo dovolj moškega naraščanja za učitelje,

Učiteljski pravnik

—**§ Vprašanje:** P. V. iz S. Ali so se za letošnje leto izvršila že vsa napredovanja v VII. skupino? Kako je mogoče, da so pri zadnjih napredovanjih v VII. skupino napredovali tisti, ki so mnogo pozneje prišli v VIII. skupino kot pa jaz, ki čakam na VII. skupino že 2 leti in 1½ mesca.

Odgovor! Napredovanja se še vrše in so bila le nekatera objavljena. Upamo, da ste tudi Vi med onimi, ker po dobljenih izjavah so bile vse prošnje rešene.

—**§ Vprašanje F. B. iz T. 1.** Kako naj napravim prošnjo, da se mi izplača stanarina za čas od 1. febr. do 1. oktobra 1934.? — 2. Kdaj bodo ti zaostanki izplačani?

Odgovor. 1. Pošljite po uradni poti nekolkovano prošnjo na krajevni šolski odbor tedanjega službovanja, da Vam izplača stanarino. Dokazil ni treba nobenih, ker občina ve, kdaj se je Vaš mož izselil od tam, ko je bil premeščen. — 2. Ti zaostanki bodo izplačani, ko bo na razpolago kredit.

—**§ Vprašanje V. P. D.** Šolski vodnjak uporablja poleg šole in učiteljstva z družinami še pet drugih družin — med njimi dve gostilni — že dokaj let. Zato vode v njem pogosto primanjkuje in se mora dobavljati za šolo in učiteljstvo iz 100 m oddaljenega vodnjaka, do katerega pa nima šola pravice. Kako bi se odvzem vode po drugih strankah preprečil, ker noče krajevni šolski odbor v to svrhu ničesar podvzeti, prav tako tudi ne nadrejena prvostopna oblast, ki ji je bilo to sporočeno.

Odgovor: Za rešitev tega vprašanja je kompetentna politična oblast.

Naša gospodarska organizacija

VABILO

na izredni občni zbor zadruga »Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani, r. z. z o. z.«, ki bo v nedeljo 15. septembra 1940. ob pol 9. uri v Frančiškanski ulici št. 6 z dnevnim redom:

1. Sprememba pravil.
2. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil čez pol ure drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število zastopanih članov.

Načelnostvo.

ZADRUŽNIKOM UČITELJSKE SAMOPOMOČI V LJUBLJANI

V juliju 1940. je bil 531. smrtni primer: Naglas Jakobina, Ljubljana. Prispevek za ta smrtni primer znaša:

za samske zadržnike	6 din
za dva člana	11 „
za tri člane	16 „ itd.

V avgustu t. l. do dneva razpošiljanja položnic ni bilo nobenega smrtnega primera. — Ker so prispevki za smrtno primere v zadnjih mesecih tako majhni, prosimo vse zamudnike, da poravnajo z zadnjo položnico vse dolžne zneske.

Današnji položnici prilagamo tudi vabilo na izredno člansko skupščino, ki bo dne 8. septembra 1940., in prosimo obilne udeležbe. Zadruga uprava US.

UPOKOJENCEM - ZADRUŽNIKOM UČIT. SAMOPOMOČI V LJUBLJANI

Dravska finančna direkcija zahteva uradno overovljenje podpisa na »izjavo«, ki jo predloži prosilec za brezobrestno posojilo iz

socialnega sklada. To pismo overovljenje naj bo na izjavi spodaj pod podpisom. Zadruga uprava US prosi vse prizadete zadržnike, da prilagajo prošnjam za brezobrestna posojila le overovljene izjave, ker jih sicer ne moremo uporabiti.

Mladinska matica

—mm Naš rod. Prva številka naše mlad. revije, ki so jo šole že prejele, prinaša poleg pestre vsebine in uvodne povesti enega največjih sodobnih slov. pisateljev Vlad. Levstika še dvoje novosti: Naslovno sliko in članek o Vlad. Levstiku ter »Mihčeve naloge«, ki naj služijo čiščenju našega izrazoslovja. Ker bodo tudi naslednje številke Našega roda obravnavale naše moške starijše generacije, ki so se bavili več ali manj z mladinsko literaturo, si bodo naročniki lahko na ceneni način priskrbeli slike teh mož, saj se dajo slike na lahek in ne drag način vokviriti. Nele šole, temveč tudi stene vsake slovenske hiše naj bi bile okrašene z njimi.

RAZPIS KNJIŽEVNE NAGRADE

Mladinska matica opozarja pisatelje, ki se nameravajo potegovati za književno nagrado po razpisu v dnevnikih in Učiteljskem tovarišu z dne 13. oktobra 1939., da poteče rok za vlaganje rokopisov nepreklicno dne 1. novembra 1940.

Podrobnejša pojasnila daje tajništvo Mladinske matice.

—mm Povišana naročnina za publikacije Mladinske matice. Poverjeniki Mladinske matice na šolah se opozarjajo na okrožnico, ki so jo prejeli v mescu avgustu. V njej so ob razloženi vzroki, zakaj se je morala povišati mesečna naročnina na publikacije Mladinske matice od din 2.50 na 3 din.

Stanovska organizacija JUU

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LITJI. Po sklepu odborove seje, ki je bila v glavnih počitnicah, bi moralo biti prvo zborovanje sredi septembra t. l. Glavna točka: proslava 50-letnice litijskega učiteljskega društva. Po informacijah na pristojnem mestu je še vedno v veljavi odlok o prepovedi zborovanj. Zato bo nameravano zborovanje kasneje. Ob tej priliki prosimo članstvo, da poravna zaostale obveznosti in začne takoj nakazovati članarino. Apeliramo na vse še ne-

organizirane učitelje(-ice), da vstopijo v stanovske vrste. Organizirane člane naprosimo, naj jih povabijo k vstopu v JUU. Odbor.

Učiteljska tiskarna

OBVESTILO!

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani sporoča šol. upraviteljstvu, da jim ni mogla poslati na ogled »Naše knjige IV Lepa naša domovina« radi nepredvidenih in nenadnih zaprek. Zato prosi šolska upraviteljstva, ki žele omenjeno knjigo na ogled, da ji to javijo po dopisnici, na kar se jim bo knjiga odposlala.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

ČEBULICE TULIPANOV IN NARCIZ

z imeni odda šolski upravitelj v Iški vasi, pošta Ig.

ZAMENJALA

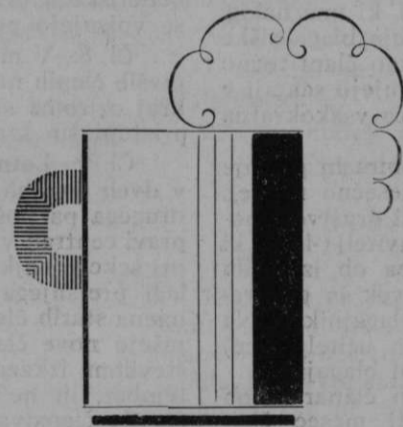
bi rada mesto na Dolenjskem tik železnice z mestom na progi Sevnica-Brežice. — Naslov v upravi »Učiteljskega tovariša«.

volnena blaga za plašče, kostume in obleke

A. & E. Skabernè
Ljubljana

PIVO

LEŽAK IN BOK

iz

Pivovarne Union v Ljubljani

se najbolje priporoča

Tudi za učiteljstvo je Zadruga državnih uslužbencev

za nabavo potrebščin v Ljubljani,
(Nabavljalna zadruga) Vodnikov trg št. 5

Stanovska dolžnost vsega zavednega učiteljstva bi morala biti, da se včlanijo v to zadrugo in da kupuje v njej vse svoje potrebščine. Delež po din 100—, vpisnina din 5—, Blago prvostavno, postrežba točna, cene konkurenčne, ob koncu leta ristorno. — Vpišite se takoj! — Telefon št. 44-21

KUPUJTE
PRI TVRDKAH,
KI OGLAŠUJEJO
V NAŠEM LISTU!

Mestna hranilnica

JE NAJVEČJI SLOVENSKI PUPILARNO VARNI DENARNI
ZAVOD // DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN
VKNIŽBE // ZA VSE VLOGE IN OBVEZE HRANILNICE
JAMCI MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

ljubljska